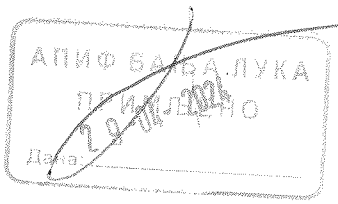

NOVA BANKA AD BANJA LUKA
NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2023. GODINE

NEREVIDIRANE

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Nova Banka a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „Banka") je osnovana u oktobru 1992. godine i upisana u sudski registar rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-292/92, pod nazivom Eksim banka a.d. Bijeljina. Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-352/94 iz jula 1994. godine izvršena je promjena naziva Banke u Eksport-import Banka a.d. Bijeljina, dok je Rješenjem Osnovnog suda u Bijeljini br. Fi-598/99 od 17. juna 1999. godine izvršen upis promjene naziva Banke u Nova banka a.d. Bijeljina. Banka je u 2007. godini Rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci promijenila sjedište i posluje pod nazivom Nova banka a.d. Banja Luka.

U decembru 2002. godine, Skupština Banke je donijela odluku o statusnoj promjeni pripajanja Agroprom Banke a.d. Banja Luka, a od 01. januara 2003. godine Agroprom Banka a.d. Banja Luka posluje u sastavu Banke.

Banka je registrovana u Republici Srpskoj za obavljanje svih bankarskih poslova: depozitne poslove, kreditne poslove, garancijske poslove, poslove sa efektivom, devizne i mjenjačke poslove, emisione i depo-poslove, poslove platnog prometa, poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti, kupovinu i naplatu potraživanja i druge bankarske i finansijske poslove u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske.

Banka posluje preko Centrale sa sjedištem u Banjoj Luci i trinaest filijala koje su locirane u Bijeljini, Banjoj Luci, Istočnom Sarajevu, Zvorniku, Brčkom, Trebinju, Doboju, Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Foči, Prijedoru i Mrkonjić Gradu i posebnog organizacionog dijela za trgovanje hartijama od vrijednosti – Broker Nova.

Sjedište Banke je u Ulici Kralja Alfonsa XIII broj 37 A, Banja Luka.

Na dan 31.12.2023. godine većinski vlasnik Banke je preduzeće MG Mind doo sa 99,12% učešća u kapitalu (31.12.2022: 99,12%).
U maju 2022 godine Banka je postala većinski vlasnik Sberbank a.d. Banja Luka, koja ovom promjenom prestaje da bude dio bankarske grupe, na čijem čelu je bila Sberbank Europe AG Beč, i postaje dio domaće bankarske grupe, bez povezanosti sa prethodnim akcionarima. Usljed novih okolnosti Sberbanka a.d. Banja Luka, u mjesecu maju je promjenila ime u ATOS bank a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: „zavisno pravno lice").

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka je matično društvo grupe koju čine Banka i sledeće zavisno pravno lice (zajedno u daljem tekstu: „Bankarska grupa"):

Zavisna pravna lica	Zemlja	31. decembra 2023. % vlasništva
ATOS bank a.d. Banja Luka	Republika Srpska, BiH	100,00%

ATOS bank a.d. Banja Luka – zavisni entitet je registrovan u Republici Srpskoj za obavljanje kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu, te poslova platnog prometa. U skladu sa propisima Republike Srpske, dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

Na dan 31. decembar 2023. godine Bankarska grupa je imala 1.067 radnika (31. decembra 2022. godine: 1.046 radnika).

1. OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)

Na dan izdavanja izvještaja Nadzorni odbor, Upravu Banke i Odbor za reviziju čine sljedeći članovi:

Nadzorni odbor:

Nadzorni odbor:

Goran Radanović	Predsjednik Nadzornog odbora	11.05.2019-11.05.2023. 12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Ljupko Miletić	Član Nadzornog odbora	11.05.2019-11.05.2023. 12.05.2023-12.05.2027.	
Aleksandar Kesić	Član Nadzornog odbora	01.08.2022-11.05.2023. 12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Miloš Vujnović	Član Nadzornog odbora	22.03.2022-11.05.2023. 12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član
Avram Milenković	Član Nadzornog odbora	11.05.2019-11.05.2023. 12.05.2023-12.05.2027.	Nezavisan član

Uprava:

Siniša Adžić	Predsjednik Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.
Jasna Zrilić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.
Nenad Nenadić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.
Mladen Čulić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.
Boris Dragić	Član Uprave Banke	01.01.2023-20.12.2026.

Odbor za reviziju:

Mile Banika	Predsjednik Odbora za reviziju	09.03.2021-18.06.2023. 19.06.2023-19.06.2027.	Nezavisan član
Radmila Bajić	Član Odbora za reviziju	18.06.2019-18.06.2023. 19.06.2023-19.06.2027.	Nezavisan član
Aleksandra Grčić	Član Odbora za reviziju	18.06.2019-18.06.2023. 19.06.2023-19.06.2027.	Nezavisan član

1.1. Kupovina Atos bank a.d. Banja Luka od strane Nove banke a.d. Banja Luka

Uslijed dešavanja na geopolitičkoj sceni izazvanih sukobima između Ukrajine i Rusije, te ekonomskih i finansijskih sankcija koje su Sjedinjene Američke Države, Evropska unija i druge zemlje preduzele prema Rusiji, Evropska centralna banka je ocjenila da „Sberbank Europe" AG ne može ili vjerovatno neće moći nastaviti poslovanje usljed značajnog odliva depozita koji vode i koji će dovesti do potpunog narušavanja njene likvidonosne pozicije, što je potvrdio i jedinstveni sanacijski mehanizam.

Agencija za bankarstvo Republike Srpske donijela je dana 01.03.2022. godine, odluku o pokretanju postupka restrukturiranja nad „Sberbank" a.d. Banja Luka. U cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema i zaštite sredstava klijenata i deponenata, zaključno sa 02.03.2022. godine, usvojen je plan restrukturiranja kroz prodaju akcija, a na osnovu ponude dostavljene od strane „Nova banka" a.d. Banja Luka.

Dana 30.03.2022. godine, na osnovu Odluke o pokretanju postupka restrukturiranja nad „Sberbank" a.d. Banja Luka broj D-4/22 od 01.03.2022. godine, Odluke o primjeni instrumenata restrukturiranja nad „Sberbank" a.d. Banja Luka broj D-5/22 od 02.03.2022. godine i Rješenja o prodaji akcija „Sberbank" a.d. Banja Luka u restrukturiranju broj 01-405/22 od 08.03.2022, zaključen je Ugovor o kupoprodaji između kupca „Nova banka" a.d. Banja Luka i prodavca Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)

1.1. Kupovina Atos bank a.d. Banja Luka od strane Nove banke a.d. Banja Luka (nastavak)

Predmet ovog Ugovora je bila prodaja 61.974 redovnih akcija emitenta „Sberbank" a.d. Banja Luka u restrukturiranju, nominalne vrijednosti 1.000 BAM, koje su u vlasništvu „Sberbank Europe" AG, sa sjedištem u Beču, Austrija i koje predstavljaju 99,64% vlasništva nad kapitalom, odnosno 99,64% učešća u glasačkim pravima „Sberbank" a.d. Banja Luka. 0,36% akcija ATOS bank se odnosi na otkupljene sopstvene (trezorske) akcije, tako da kao rezultat sticanja nije priznat nikakav manjinski interes. Kupoprodajna cijena i svi pripadajući troškovi kupovine plaćeni su iz vlasitih sredstava Nove banke a.d. Banja Luka, te nije bilo aranžmana o nepredviđenim naknadama. Obzirom da je banka kupljena u vrlo kratkom roku tokom procesa rješavanja, troškovi akvizicije nisu bili značajni.

Transakcija je zaključena 03.05.2022. godine, a nakon toga je Agencija za bankarstvo Republike Srpske izdala saopštenje za javnost u kome je navedeno da je proces prodaje akcija „Sberbank" a.d. Banja Luka okončan i da je novi vlasnik postala „Nova Banka" a.d. Banja Luka.

Banka je 23.05.2022. godine promijenila poslovno ime „Sberbank" a.d. Banja Luka u „Atos Bank" a.d. Banja Luka, te nastavila da neometano pruža proizvode i usluge svojim klijentima u 27 poslovnica.

Obe banke su nastavile da posluju kao dva odvojena poslovna subjekta u skladu sa propisima koji regulišu rad banaka na teritoriji Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Banke su u obavezi da poštuji interna i eksterna ograničenja koja su postavljena zakonskom regulativom i internim dokumentima, dok se ograničenja bankarske grupe prate na konsolidovanom nivou i o istom se izvještavaju nadležna tijela u banci i Agencija za bankrastvo RS.

Nakon izvršene tranaskcije, banka je uradila procjenu fer vrijednosti ulaganja u „Atos bank" a.d. Banja Luka, pri čemu je primjenjen Prinosnoi pristup tj. Metoda diskontovanih novčanih tokova (DCF) za procjenu kreditnog portfolija Banke (PL). Prema metodu diskontovanih novčanih tokova, vrijednost kredita je zasnovana na sadašnjoj vrijednosti novčanih tokova za koje se može očekivati da će biti generisani u budućnosti od datih kredita (na osnovu procjenjenih ugovorenih tokova gotovine).

Banka vrednuje svoje kredite i potraživanja od komitenata po amortizovanom trošku ukoliko su oba od sljedećih uslova ispunjena:

- finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem naplate ugovorenih novčanih tokova, i

- ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI) na preostali iznos glavnice. Takođe, Banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke za sve kredite i ostalu dužničku finansijsku imovinu koja se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, zajedno sa neiskorištenim obavezama za date kredite i finansijskim garancijama. Rezervisanje prema pristupu očekivanih kreditnih gubitaka se zasniva na priznavanju umanjenja vrijednosti koja se očekuju tokom vijeka trajanja imovine osim ukoliko nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od nastanka te finansijske imovine, u kom slučaju se rezervisanje zasniva na očekivanom kreditnom gubitku za 12 mjeseci. Banka je utvrdila u svojim politikama način utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Očekivani kreditni gubitak za 12 mjeseci predstavlja dio očekivanog kreditnog gubitka tokom vijeka trajanja finansijske imovine i predstavlja očekivani kreditni gubitak koji je posljedica neispunjenja obaveza povezanih sa finansijskim instrumentom koji su mogući u periodu od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma. Banka je uspostavila politiku kojom se, na kraju svakog izvještajnog perioda, vrši procjena da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta od momenta početnog priznavanja. Ova procjena uzima u obzir promjene rizika neizvršenja obaveza tokom preostalog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Na osnovu ovog procesa Banka grupiše kredite u Nivo 1, Nivo 2, Nivo 3 i POCI, u skladu sa IFRS 9.

Pored navedenog, od 1. januara 2020. godine Banka primjenjuje i minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka kako se to zahtjeva po Odluci o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka donešenoj od strane ABRS.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (nastavak)

1.1. Kupovina Atos bank a.d. Banja Luka od strane Nove banke a.d. Banja Luka (nastavak)

Prema MSFI 9, kreditni portfolio je podeljen na naplative (PL) i problematične kredite (NPL). Kao takvi, PL krediti se prema izloženosti klasifikuju u nivo 1 i nivo 2, dok se NPL krediti klasifikuju u nivo 3 kreditnog rizika. Krediti naplative izloženosti imaju fundamentalno drugačiji izvor otplate za razliku od kredita nenaplativih izloženosti. Na primer, PL krediti mogu biti isplaćeni iz raspoloživog prihoda pojedinca ili u toku tekuće poslovne aktivnosti ako je u pitanju pravno lice. Prema tome, za potrebe analize tržišne vrijednosti, kalkulacije se zasnivaju na pretpostavci „nastavka poslovanja" (going concern), odnosno pretpostavlja se da će se poštovati ugovorni uslovi u pogledu servisiranja duga. Procjenjeni ugovoreni novčani tokovi se diskontuju relevantnom tržišnom diskontnom stopom. Sa druge strane, za klijente sa problematičnim izloženostima (NPL) se pretpostavlja da neće u potpunosti otplatiti svoje kreditne obaveze bez realizacije kolaterala, u slučaju da ga imaju. U ovom slučaju kalkulacije se zasnivaju na pretpostavci „nestalog poslovanja" (gone concern), odnosno procijenjenim novčanim tokovima od realizacije kolaterala, koji odražavaju pretpostavke za diskonte za likvidaciju na tržišnu vrijednost, pravni status, troškove realizacije kolaterala, stope naplate (recovery rate) i stope prinosa koju očekuje prosečni tržišni investitor. Za neobezbjeđene NPL kredite, tokovi gotovine odražavaju tržišne stope naplate za slična sredstva.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Konsolidovani finansijski izvještaji za godinu koja se završila 31. decembra 2023. godine uključuju finansijske izvještaje Nove banke a.d. Banja Luka i ATOS bank a.d. Banja Luka. Nova banka a.d.Banja Luka i Atos bank a.d. Banja Luka su pripremile pojedinačne finansijske izvještaje koji su revidirani do dana izdavanja konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe pripremljeni su u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Republici Srpskoj („RS"), koja se zasniva na Zakonu o računovodstvu i reviziji RS, Zakonu o bankama RS i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo RS donesenim na osnovu pomenutih zakona („ABRS"):

- Zakon o računovodstvu i reviziji RS propisuje pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI").
- Zakon o bankama RS propisuje pripremu godišnjih finansijskih izvještaja u skladu sa prethodno pomenutim Zakonom o računovodstvu i reviziji RS, ovim zakonom, te podzakonskim aktima donesenim na osnovu oba zakona.
- Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;
- Odluka o sistemu upravljanja u Banci;
- Odluka o upravljanju rizikom likvidnosti;
- Odluka o izračunavanju kapitala banaka;
- Odluka o poslovanju banaka sa licima u posebnom odnosu sa bankom;
- Odluka o velikim izloženostima;
- Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja

Zavisna društva

Svi iznosi imovine, obaveza, kapitala, prihoda, rashoda i tokova gotovine koji su nastali iz međusobnih transakcija članica Bankarske grupe su u potpunosti eliminisani prilikom konsolidacije.

U skladu sa odredbama IFRS 10,, Konsolidovani finansijski izvještaji", kontrola konsolidovanog zavisnog pravnog lica od strane Banke se postiže ukoliko Banka:

1) ima moć nad više od polovine glasačkih prava na osnovu sporazuma sa ostalim investitorima upravljanja nad subjektom,
2) ima moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama entiteta na osnovu Statuta ili sporazuma,
3) ima moć imenovanja ili opoziva većine članova Nadzornog odbora, a kontrola nad entitetom je u rukama tog odbora.
4) ima moć većinskog glasanja na sastancima Nadzornog odbora, a kontrola nad entitetom je u rukama tog odbora.

Banka vrši ponovnu analizu da li zaista kontroliše zavisno pravno lice ukoliko dođe do određenih činjenica i okolnosti koje daju naznaku da je bilo koji od prethodna četiri elementa kontrole promjenjen. Kada Banka ima manje od potrebne proste većine glasačkih prava, Banka može da ima kontrolu nad zavisnim pravnim licem ukoliko su ta glasačka prava dovoljna da daju praktičnu mogućnost Banci da jednostrano usmjerava poslovne aktivnosti zavisnog pravnog lica.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja konsolidovanih finansijskih izvještaja (nastavak)

Konsolidacija zavisnog pravnog lica počinje od trenutka uspostavljanja kontrole Banke nad zavisnim pravnim licem i prestaje kad Banka izgubi tu kontrolu. Odnosno, prihodi i rashodi zavisnog pravnog lica se uključuju u konsolidovani izvještaj o dobitku i gubitku i ostalom ukupnom rezultatu od datuma kada je Banka stekla kontrolu nad zavisnim pravnim licem do datuma kada je Banka izgubilo kontrolu nad zavisnim pravnim licem.
Obzirom da Banka ima udio u zavisnom pravnom licu, primjenjuje se postupak potpune konsolidicije uz primjenu metode sticanja.

Konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe su pripremljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), izuzev ako nije drugačije naznačeno u računovodstvenim politikama u nastavku. Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Bankarska grupa uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Bankarska grupa je prilikom sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine koristila direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentacija

Iznosi u priloženim konsolidovanim finansijskim izvještajima su izraženi u hiljadama Konvertibilnih maraka (BAM), ako nije drugačije navedeno. Konvertibilna marka predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("MSFI") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("MRS")

Primjena novih i izmjena postojećih standarda, koji su stupili na snagu

Sljedeći novi standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja koje je izdao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde bili su na snazi za tekući izvještajni period:

- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja" – Dopune klasifikacije obaveza (1. januar 2023. godine);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja" – Objelodanjivanje računovodstvenih politika – Dopune (1. januar 2023. godine);
- MRS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške" Dopuna definicije računovodstvenih procjena (1. januar 2023. godine);
- MRS 12 „Porez na dobit" – Odloženi porez povezani sa sredstvaim i obavezama nastalim iz pojedinačnih transakcija (1. januar 2023. godine);
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju" – Dopune (1. januar 2023. godine).

Usvajanje spomenutih novih standarda, izmjena postojećih standarda i tumačenja, nije vodilo nikakvim materijalnim promjenama u konsolidovanim finansijskim izvještajima Banke.

Novi standardi i izmjene postojećih standarda koji su izdati, a još nisu u primjeni

Na dan izdavanja ovih konsolidovanih finansijskih izvještaja, sljedeći novi standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni, ali nisu još na snazi:

- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja" dopuna klasifikacije dugoročnih i kratkoročnih obaveza (1. januar 2024. godine);
- MRS 1 „Prezentacija finansijskih izvještaja" dopuna kratkoročne obaveze i kovenante (1. januar 2024. godine);
- MRS 7 „Izvještaj o tokovima gotovine" i MSFI 7 „Finansijski instrumenti – Objelodanjivanja" – Dopune aranžmani finansiranja od strane dobavljača (1. januar 2024. godine);
- MSFI 16 „Lizing" – Dopuna obaveza po osnovu najma u transakcijama prodaje i povratnog lizinga (1. januar 2024. godine).

Bankarska grupa je izabrala da ne usvoji ove nove standarde, izmjene postojećih standarda i nova tumačenja prije nego što oni stupe na snagu. Bankarska grupa predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan uticaj na konsolidovane finansijske izvještaje Bankarske grupe u periodu inicijalne primjene.

2.5. Uporedne finansijske informacije

Uporedne podatke čine konsolidovani finansijski izvještaji Bankarske grupe na dan 31. decembar 2022. godine i za godinu koja se završila na taj dan.

Od 01.01.2023. godine u primjeni je novi Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za banke i druge finansijske organizacije, koji je donio određene izmjene u prikazivanju pozicija u finansijskim izvještajima Banke. U cilju uporedivosti finansijskih informacija u tekućem izvještajnom periodu, izvršene su određene izmjene uporednih finansijskih informacija za 2022. godinu. Navedene izmjene nemaju uticaj na neto rezultat, ukupnu aktivu i ukupni kapital Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Stalnost poslovanja

Bankarska grupa je procijenila sposobnost Banke i zavisnog pravnog lica da nastave poslovanje u skladu sa "going concern" principom i zadovoljni su što Bankarska grupa raspolaže sa resursima da nastavi poslovanja u doglednoj budućnosti. U toku 2022. godine Bankarska grupa nije imala problema sa likvidnošću i sve svoje obaveze je izvršavala u predviđenim rokovima. Osim toga, rukovodstvo oba društva nije svjesno bilo kakve materijalne neizvjesnosti koje bi mogle da dovedu do značajne sumnje na sposobnost Banke da nastavi poslovanje. Zbog toga, konsolidovani finansijski izvještaji su izrađeni u skladu sa "going concern" principom.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje buduće gotovinske isplate, ili primanja tokom očekivanog perioda trajanja finansijskog sredstva, ili obaveze, ili prema potrebi u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva, ili finansijske obaveze. Prilikom obračuna efektivne kamatne stope, Bankarska grupa procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata, ali ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji mogu nastati.

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu i kamatonosnu pasivu, evidentiraju se u bilansu uspjeha u periodu na koji se odnose u skladu sa načelom uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionih odnosa koji su definisani ugovorom Banke i komitenta.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve naknade i provizije koje su plaćene ili primljene, a koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcione troškove i sve druge premije ili diskonte.

Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda od kamate, obračunava se i naplaćuje jednokratno unaprijed, razgraničava se i diskontuje tokom perioda trajanja kredita.

Priznavanje prihoda od kamata koje se odnose na neobezvrijeđene plasmane i čija je naplata izvjesna vrši se u potpunosti. Priznavanje prihoda od kamata na plasmane koji su klasifikovani kao sporni ili nenaplativi ili za koje je pokrenut postupak naplate kod suda, vrši se primjenom efektivne kamatne stope na neto vrijednost ovih plasmana. Bankarska grupa nastavlja obračun kamate u cilju evidencije ukupnog potraživanja po osnovu kamata, ali ovako obračunata kamata ne utiče na prihode od kamata već se samo evidentira u vanbilansnoj evidenciji Banke. Prihod od ovih naplaćenih potraživanja po osnovu kamata priznaje se u momentu naplate.

3.2 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi naknada i provizija, izuzev onih koje predstavljaju sastavni dio efektivne kamatne stope, nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, odnosno kada je usluga pružena.

Naknade i provizije uglavnom obuhvataju naknade od poslova unutrašnjeg i ino platnog prometa, kartičnog poslovanja, izdavanja garancija i akreditiva, davanja kredita (prijevremena otplata, monitoring), mjenjačkih poslova, usluga brokerskih i depozitnih poslova i drugih usluga koje Bankarska grupa pruža.

Prihodi od naknada za odobravanje garancija i drugih potencijalnih obaveza razgraničavaju se saglasno periodu trajanja i priznaju u bilansu uspjeha srazmjerno vremenu trajanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 Preračunavanje stranih valuta

Stavke uključene u konsolidovane finansijske izvještaje Bankarske grupe evidentirane su u valuti primarnog ekonomskog okruženja (funkcionalnoj valuti). Konsolidovani finansijski izvještaji prikazani su u hiljadama konvertibilnih maraka (BAM), koja je izvještajna i funkcionalna valuta u Bosni i Hercegovini.

Transakcije u stranoj valuti preračunavaju se u BAM po zvaničnom srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u BAM po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine koji je važio na taj dan.

Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja koje su iskazane u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspjeha kao prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika i objelodanjeni su u okviru pozicije neto prihoda/rashoda od kursnih razlika (Napomena 10).

Plasmani u BAM sa ugovorenom valutnom klauzulom u EUR-ima, nisu izloženi deviznom riziku, jer je vrijednost te valute fiksna u odnosu na domaću valutu, te shodno tome Bankarska grupa nema prihode i rashode koji bi nastali prilikom preračunavanja sredstava korišćenjem ugovorene klauzule. Na dan 31. decembra 2022. godine, Bankarska grupa nema plasmane u BAM sa valutnom klauzulom u drugoj valuti izuzev EUR-a.

3.4 Prihod od dividendi

Prihodi od dividendi po osnovu ulaganja u akcije drugih pravnih lica i po osnovu učešća u kapitalu drugih pravnih lica, priznaju se u prihod od dividendi u momentu priliva ekonomske koristi od dividendi. Dividende su prikazane u okviru pozicije „ostali operativni prihodi".

3.5 Prihodi i rashodi po osnovu hartija od vrijednosti

Neto prihodi od trgovanja obuhvataju dobitke umanjene za gubitke proistekle iz trgovanja finansijskim sredstvima i obavezama uključujući i sve promjene po „fer vrijednosti" i kursne razlike.

Dobici i gubici po osnovu promjene amortizovane vrijednosti hartija od vrijednosti koje se drže radi trgovanja priznaju se u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

Nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat se knjiže na teret kapitala u okviru revalorizacionih rezervi, umanjenih za odgovarajući porez na dobit, dok se investicija ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta investicija nije obezvrijeđena prilikom realizovanja hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, akumulirani nerealizovani dobitak ili gubitak se transferiše na „neto dobitak ili gubitak perioda".

3.6 Porez na dobit

3.6.1 Tekući porez na dobit

Oporezivanje dobiti se vrši u skladu sa poreskim propisima Republike Srpske, propisima Federacije Bosne i Hercegovine i propisima Brčko Distrikta, obzirom da Bankarska grupa ostvaruje dobit iz poslovanja u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu. Bankarska grupa tokom godine porez na dobit plaća u vidu mjesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primjenjuje propisana stopa poreza na dobit od 10% utvrđuje poreskim bilansom posebno svaka od članica Bankarske grupe. Poreska osnovica obuhvata dobitak iz bilansa uspjeha usklađen za određene rashode i prihode, saglasno poreskim propisima i može biti umanjena za određene poreske olakšice. Poreski propisi Republike Srpske ne predviđaju mogućnost da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povrat poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Porez na dobit (nastavak)

3.6.2 Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju po metodi obaveza prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u finansijskim izvještajima i njihove vrijednosti za svrhe oporezivanja. Trenutno važeća poreska stopa na dan bilansa stanja je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja "goodwill-a" ili sredstava i obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, gdje se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvjesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve oporezive privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, prenešeni neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mjere do koje je izvjesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrijednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na svaki izvještajni datum i umanjuje do mjere do koje više nije izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrijednost ili dio vrijednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva koja nisu priznata, procjenjuju se na svaki izvještajni datum i priznaju do mjere do koje je postalo izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primjenom zvaničnih poreskih stopa u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi, i uključeni su u neto dobitak/ gubitak perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno u korist kapitala.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7 Primanja zaposlenih

3.7.1 Kratkoročne naknade zaposlenima

Kratkoročne naknade zaposlenima obuhvataju zarade i doprinose za socijalno osiguranje i priznaju se kao rashod u periodu u kome su nastali.

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj, Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu, Bankarska grupa je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Bankarska grupa nema drugih obaveza plaćanja nakon uplate doprinosa.

3.7.2 Ostala primanja zaposlenih

U skladu sa Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorom, Granskim kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu, Bankarska grupa je u obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Pravo na ove naknade je uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja. Rezervisanja za otpremnine se procjenjuju na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara i predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima.

Rezervisanja za otpremnine se prikazuju u bilansu stanja u okviru pozicije Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 27) i zasnivaju se na aktuarskim izvještajima koji se koriste samo za tu namjenu.

3.8 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani u bilansu stanja i izvještaju o tokovima gotovine obuhvataju gotovinu u blagajni u domaćoj i stranoj valuti, novčana sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine iznad iznosa obavezne rezerve, depozite po viđenju kod ostalih banaka i depozite kod banaka oročene na period do 30 dana.

3.9 Obavezna rezerva kod Centralne banke

Obavezna rezerva kod Centralne banke je prikazana posebno i predstavlja iznos sredstava koji Bankarska grupa mora ostvariti u toku svake dekade kao prosječno dnevno stanje na računu rezerve. Prosječno dnevno stanje se utvrđuje na osnovu propisanih procenata od prosječnog dnevnog stanja odgovarajuće vrste depozita u prethodnoj dekadi.

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje

MSFI 9 od 01.01.2018. godine zamjenjuje MRS 39, koji je do 31. decembra 2017. godine regulisao klasifikaciju i mjerenje finansijskih instrumenata. MSFI 9 je podijeljen u tri različita područja: klasifikacija i mjerenje finansijskih instrumenata, umanjenja vrijednosti i računovodstvo zaštite.

U vezi sa prvim područjem, MSFI 9 predviđa da se klasifikacija finansijske imovine određuje, s jedne strane, obilježjima pripadajućih ugovornih novčanih tokova, a s druge strane namjerom upravljanja (poslovni model) finansijskim instrumentom.

Finansijska se imovina, prema MSFI 9, može klasifikovati u tri kategorije:

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku,
b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (za dužničke instrumente rezerva se prenosi na bilans uspjeha u slučaju prestanka priznavanja instrumenta), te
c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Bankarska grupa, odnosno njene članice vrše klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom početnog priznavanja i preispituju tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijska imovina se može klasifikovati u prve dvije kategorije i vrednovati po amortizacionom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat samo ako se dokaže da ista dovodi do novčanih tokova koji su isključivo otplate glavnice i kamata (tzv. "solely payment of principal and interest" – "SPPI test"). Vlasničke hartije od vrijednosti uvijek se klasifikuju u treću kategoriju i vrednuju se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju da subjekt odabere (neopozivo, u trenutku početnog upisa) akcije koje se ne drže u svrhu trgovanja, klasifikovati po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih obaveza, ne uvode se značajne promjene u odnosu na sadašnji standard.

Finansijska sredstva se inicijalno vrednuju po fer vrijednosti (uglavnom jednakom iznosu koji se plati ili primi) korigovanoj za nastale zavisne troškove kupovine ili njihovog emitovanja, izuzev finansijskih sredstava i obaveza koje su vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Bankarske grupe od momenta kada se Bankarska grupa ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na redovan način priznaje se primjenom obračuna na datum kada je sredstvo isporučeno drugoj ugovorenoj strani.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Bankarska grupa izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja intrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se mogu netirati i prikazati u neto iznosu u bilansu stanja, ako i samo ako Bankarska grupa ima zakonsko pravo prebijanja priznatih iznosa sredstava i obaveza i ukoliko namjerava da izvrši izmirenje u neto iznosu ili da istovremeno realizuje sredstvo i izmiri obavezu.

U vezi sa umanjenjem vrijednosti, za instrumente koji se vrednuju po amortizacionom trošku i po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (koji nisu vlasnički instrumenti), uvodi se model zasnovan na konceptu očekivanih gubitaka, sa ciljem da se brže prepoznaju gubici. MSFI 9 zahtijeva da se očekivani gubici knjiže na nivou očekivanih gubitaka u sljedećih 12 mjeseci (Nivo kreditnog rizika – 'Stage 1') od početnog priznavanja finansijskog instrumenta. Vremenski horizont za izračunavanje očekivanog gubitka postaje, umjesto toga, cijeli preostali život imovine koja je predmetom vrednovanja, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na početna mjerenja (Nivo kreditnog rizika –'Stage 2') ili u slučaju da je imovina djelimično ili potpuno nenadoknadiva (Nivo kreditnog rizika – 'Stage 3'). Detaljnije, uvođenje novih propisa za umanjenje vrijednosti uključuje:

- Alokaciju prihodujuće finansijske imovine u različite nivoe kreditnog rizika ('staging'), kojima odgovaraju umanjenje vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom idućih 12 mjeseci (tzv. Nivo 1 – 'Stage 1') ili na očekivanim gubicima za cjelokupni preostali vijek trajanja instrumenta (tzv. Nivo 2 – 'Stage 2'), u prisutnosti značajnog povećanja kreditnog rizika;
- Alokaciju djelimično ili potpuno nenadoknadive finansijske imovine u tzv. Nivo 3 – 'Stage 3', uvijek s umanjenjem vrijednosti baziranim na očekivanim gubicima tokom cijelog vijeka trajanja instrumenta;
- Uključivanje u izračun očekivanih kreditnih gubitaka ('ECL - Expected Credit Losses') procjena povezanih sa očekivanim budućim promjenama makroekonomskog okruženja.

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku

Finansijska imovina vrednovana po amortizovanoj vrijednosti je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih novčanih tokova,
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Bankarska grupa finansijske obaveze klasifikuje po amortizovanoj vrijednosti, izuzev za:

1. finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koje se kao takve, uključujući i derivate koji su obaveze, trebaju naknadno mjeriti po fer vrijednosti.
2. finansijske obaveze koje nastaju kada prenos finansijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili kada se primjenjuje pristup neprekidnog učestvovanja.
3. ugovor o finansijskoj garanciji, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
   - iznosa rezervisanja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
   - početno priznatog iznosa umanjenog za kumulativni iznos prihoda
4. obaveze kojima se osiguravaju zajmovi po kamatnim stopama koje su niže od tržišnih, koje se nakon početnog priznavanja vrednuju u iznosu koji je veći od:
   - iznosa rezervisanja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i
   - početno priznatog iznosa umanjenog za kumulativni iznos prihoda
5. nepredviđene naknade koje se naknadno mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Finansijska imovina vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza koja ispunjava sljedeća dva kriterijuma:

1. cilj poslovnog modela sredstva je držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine i
2. ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate na stanje glavnice na određeni datum.

Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove koji su direktno povezani sa transakcijom sticanja sredstva.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI) je:

i. Dužnički instrumenti koji se drže u poslovnom modelu radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prodaje (HtCoS) i novčani tokovi predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja predstavlja vremensku vrijednost novca (SPPI), a za koje nije odabrana opcija fer vrednovanja kroz bilans uspjeha;
ii. Vlasnički instrumenti za koje je odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI).

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Pri početnom priznavanju može se napraviti neopozivi izbor za priznavanje vlasničkog instrumenta (za svaki pojedini instrument) prema FVtOCI opciji. Ova se opcija odnosi samo na instrumente koji se ne drže radi trgovanja i nisu derivatni instrumenti.

Većina dobitaka i gubitaka od ulaganja u vlasničke instrumente za koje je odabrana FVtOCI opcija biće priznata u ostali ukupni rezultat (OCI). Dividende se priznaju u bilansu uspjeha, osim ako predstavljaju povrat dijela troška ulaganja u taj instrument.

Dobici i gubici od promjene fer vrijednosti priznati u OCI nikada se neće reklasifikovati, odnosno prebaciti iz Ostalog ukupnog rezultatata u bilans uspjeha, pa čak niti nakon prestanka priznavanja instrumenta po kojem su nastale. Rezerve u kapitalu nastale vrednovanjem ovih instrumenata (FVtOCI kapitalne rezerve) mogu se prenijeti na drugu komponentu kapitala.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova, te odabranih opcija, dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Fer vrijednost kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit FVtOCI je klasifikacija za instrumente za koje postoji dvostruki poslovni model, tj. ciljevi poslovnog modela se postižu kako se novčana sredstva prikupljaju naplatom ugovornog novčanog toka, ali i putem prodaje finansijske imovine. Karakteristike ugovornih novčanih tokova instrumenata ove kategorije i dalje moraju biti isključivo naplate glavnice i kamata (SPPI CF).

Promjene fer vrijednosti dužničkih instrumenata klasifikovanih kao FVtOCI priznaju se u Ostali ukupni rezultat (OCI). Svi prihodi od kamata, dobici i gubici od kursnih razlika i umanjenja vrijednosti priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)

Svaka promjena fer vrijednosti dužničkog instrumenta uključuje i efekat promjene kreditnog rizika izdavaoca tog finansijskog instrumenta. Za sve dužničke instrumente koji se mjere po FVtOCI potrebno je procijeniti i iskazati umanjenje vrijednosti, odnosno rezervisanja za očekivane kreditne gubitke. Sve promjene u iznosu rezervisanja za očekivane kreditne gubitke priznaju se u bilansu uspjeha, dok je iznos umanjenja vrijednosti već uključen u kumulativnom iznosu promjene fer vrijednosti iskazan u ostalom ukupnom rezultatu. Umanjenje vrijednosti priznaje se kroz Ostalu sveobuhvatnu dobit, kao dio ukupne promjene fer vrijednosti i njima se ne smije dodatno umanjiti knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskoj poziciji. Iznosi koji se priznaju u bilansu uspjeha na ime promjene rezervisanja za očekivane kreditne gubitke moraju biti jednaki iznosima koji bi bili priznati u bilansu uspjeha da je imovina mjerena po amortizacionom trošku.

Promjene fer vrijednosti koje su prethodno priznate u OCI-u u punom se iznosu reklasifikuju u bilans uspjeha nakon prestanka priznavanja dužničkog instrumenta.

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Bankarska grupa će svu drugu finansijsku imovinu mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha osim ako nije vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti preko ostalog ukupnog rezultata. Međutim, Bankarska grupa, odnosno njene članice mogu napraviti neopozivi izbor pri početnom priznavanju za određena ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti ako na taj način uklanja ili značajno smanjuje nedosljednost u mjerenju i priznavanju koja bi inače nastala mjerenjem imovine ili obaveza ili priznavanje dobitaka i gubitaka od imovine i obaveza po različitim osnovama.
Inicijalno, finansijska imovina se vrednuje po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha kod kojih se transakcioni troškovi priznaju kroz trošak u bilansu uspjeha.

Kako je definisano MSFI 9 - Finansijski instrumenti, finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVtPL) je:

1. Finansijska imovina koja se drži radi trgovanja, odnosno ne drži se u poslovnim modelima prikupljanja ugovorenih novčanih tokova ili prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje (engl. NonHtC, NonHtCoS);
2. Dužnički instrumenti čiji novčani tokovi ne predstavljaju plaćanja glavnice i kamate koja prestavlja vremensku vrijednost novca (engl NonSPPI CF);
3. Vlasnički instrumenti za koje nije odabrana opcija vrednovanja po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
4. Derivatni instrumenti.

Dobit ili gubitak po finansijskoj imovini ili finansijskoj obavezi mjerenoj po fer vrijednosti priznaje se u bilansu uspjeha, osim u sljedećim slučajevima:

1. ako je ta dobit ili gubitak dio odnosa zaštite od rizika (engl. Hedge Relationship);
2. ako je riječ o ulaganju u vlasnički instrument i ako je subjekt odlučio prezentovati dobit i gubitke od tog ulaganja u ostali ukupni rezultat (FVtOCI);
3. ako je finansijska obaveza određena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i ako se efekti promjena vlastitog kreditnog rizika obaveze moraju prezentovati u ostalom ukupnom rezultatu.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti

Sva ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim instrumentima moraju se mjeriti po fer vrijednosti. Međutim, u ograničenim okolnostima trošak sticanja može biti i odgovarajuća procjena fer vrijednosti za potrebe naknadnog mjerenja. To može biti slučaj ako za mjerenje fer vrijednosti nije dostupno dovoljno novijih podataka ili ako je na raspolaganju širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti i trošak predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti u okviru tog raspona.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.10 Finansijski instrumenti (sredstva i obaveze): priznavanje i odmjeravanje (nastavak)

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (nastavak)

Pokazatelji koji ukazuju na to da trošak možda ne odražava fer vrijednost uključuju:

1. znatnu promjenu uspješnosti subjekta u koji se ulaže u poređenju sa proračunima, planovima ili ključnim etapama;
2. promjene očekivanja o ostvarenju ključnih etapa u razvoju tehničkog proizvoda primaoca ulaganja;
3. znatnu promjenu na tržištu u pogledu vlasničkog kapitala subjekta u koji se ulaže, njegovih proizvoda ili mogućih proizvoda;
4. znatnu promjenu u globalnoj privredi ili privrednom okruženju u kojem posluje subjekt u koji se ulaže;
5. znatnu promjenu uspješnosti uporedivih subjekata ili vrednovanja u okviru ukupnog tržišta;
6. unutrašnja pitanja primaoca ulaganja, kao što su prevare, poslovni sporovi, sudski postupak, promjene rukovodstva ili strategije;
7. dokaze iz vanjskih transakcija povezanih s vlasničkim kapitalom primaoca ulaganja, samog primaoca ulaganja (kao što je svježe izdanje vlasničkog kapitala) ili prenosima vlasničkih instrumenata između trećih strana.

Ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti vrednuju su po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ukoliko za njih nije odabrana opcija vrednovanja FVtOCI. Vlasnički se instrumenti ne mogu mjeriti po trošku sticanja, niti nekoj drugoj troškovnoj metodi.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti

U zavisnosti od poslovnog modela, karakteristika ugovorenih novčanih tokova, te odabranih opcija dužnički instrumenti se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha u sljedećim situacijama:

	Poslovni model	Karakteristike novčanih tokova	FVtPL Opcija
1.	Ostalo (ili HfT) – odnosno instrument nije klasifikovan u prva dva poslovna modela (NonHtC i NonHtCoS)	N/A	N/A
2.	HtC ili HtCoS	Non SPPI novčani tokovi	N/A
3.	HtC ili HtCoS	SPPI novčani tokovi	DA

Za dužničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha nije potrebno procjenjivati očekivane kreditne gubitke te ih posebno iskazivati.

Depoziti drugih banaka i komitenata

Depoziti banaka i komitenata, kao i ostale kamatonosne finansijske obaveze se incijalno priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Nakon početnog priznavanja, kamatonosni depoziti i krediti se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

Izdati finansijski instrumenti i finansijske obaveze

Izdati finansijski instrumenti ili njihove komponente se klasifikuju kao obaveze kada suština ugovornog odnosa ukazuje da Bankarska grupa ima obavezu ili da isporuči gotovinu ili neko drugo finansijsko sredstvo imaocu, ili da ispuni obavezu na drugačiji način. Takvi instrumenti uključuju iznose koji se duguju državi, kreditnim institucijama i klijentima. Nakon početnog priznavanja izdati finansijski instrumenti i ostala pozajmljena sredstva se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Prihodi i rashodi se priznaju u bilansu uspjeha kada finansijska obaveza prestane da se priznaje, kao i kroz proces amortizacije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11 Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i modifikacije ugovora finansijskih obaveza

Finansijsko sredstvo (ili dio finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko:

- je došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili
- je Banka prenijela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu; ili
- je Banka izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenijela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je sklopila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenijela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenijela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj mjeri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu knjigovodstvene vrijednosti sredstva ili iznosu maksimalne naknade koju bi Banka morala da isplati.

Modifikacija izloženosti je postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora te izloženosti, pri čemu modifikacija može biti :

- uzrokovana tekućim potrebama dužnika (npr.smanjenje efektivne kamatne stope zbog promjena na tržištu, zamjena kolaterala i slično), a ne finansijskim poteškoćama dužnika.
- uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti, urednosti u izmirivanju obaveza prema Banci ili drugim povjeriocima. Modifikacija uzrokovana finansijskim poteškoćama predstavlja restrukturiranu izloženost.

Ukoliko je klijent prije modifikacije uzrokovane finansijskim teškoćama (restruktura) bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1, nakon restrukture će biti raspoređen u nivo kreditnog rizika 2. Pored navedenog , ukoliko je za izloženost koja u trenutku modifikacije uzrokovane finansijskim teškoćama (restruktura) nije bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3 utvrđeno da je zbog značajnog otpisa ili odgode plaćanja kamata i naknada došlo do smanjenja finansijske obaveze za više od 1 pp smatra se da je nastupio status neizmirenja i takav klijent se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3.

Ukoliko je modifikacija uzrokovana tekućim potrebama klijenata nema uticaja na raspoređivanje po nivoima kreditnog rizika.

Zbog utvrđivanja potencijalnog prestanka priznavanja finansijske imovine u slučaju modifikaicja, Banka je dužna da u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički instrument (hartije od vrijednosti i krediti) utvrdi da li je izvršena modifikacija značajna ili ne. Modifikacija je značajna ukoliko je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10 %. Ukoliko je modifikacija značajna potrebno je prestati priznavati originalnu stavku finansijske aktive i početi priznavati novu stavku. Pri tome je potrebno utvrditi da li nova stavka finansijske aktive predstavlja POCI imovinu. Ukoliko nova stavka finansijske aktive predstavlja POCI imovinu, utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka će se vršiti individualno.

Ukoliko modifikacija nije značajna, Banka nastavlja sa priznavanjem stavke finansijske aktive.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12 Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamjenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promjenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmjenjeni, takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima

Uvođenjem MSFI 9 došlo je do širenja koncepta umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata koji se mjere metodom amortizacionog troška tako da on sada, osim identifikacije i procjene visine nastalih kreditnih gubitaka, uključuje i identifikaciju kreditnih gubitaka koji još uvijek nisu nastali, već Bankarska grupa njihov nastanak očekuje u narednom periodu.

Primjenom novog standarda MSFI 9, kod kojeg iznos umanjenja vrijednosti predstavlja iznos očekivanih kreditnih gubitaka po finansijskoj imovini, Bankarska grupa svakoj svojoj izloženosti dodjeljuje određenu nenultu vjerovatnoću nastanka gubitaka.

Procentna vrijednost očekivanih kreditnih gubitaka, koja se zanisava na parametrima kreditnog rizika računa se putem formule:

ECL=PDxLGD

- ECL - očekivani kreditni gubici
- PD - vjerovatnoća defaulta
- LGD - gubitak po nastupanju statusa neizmirenja finansijskih obaveza

Parametri kreditnog rizika

PD – Vjerovatnoća defaulta. Za potrebe procjene vrijednosti PD parametra Bankarska grupa je sve segmente kreditnih klijenata rasporedila u rejting klase (8 rejting klasa za segment „stanovništvo" i 10 rejting klasa za pravna lica i preduzetnike). Svakoj rejting klasi, koja se smatra PD-homogenom grupom, je na odgovarajući način dodijeljena PiT (eng." Point-in-Time") vrijednost PD-a. Rejting klase su usklađene na nivou Bankarske grupe na osnovu usaglašene Master skale za harmonizaciju internih rejtinga, koja je zasnovana na rejting skali koja je primijenjena u Novoj Banci a.d., pri čemu su originalne rejting klase Atos Bank a.d. svedene na rejting klase Nove Banke a.d. (originalni broj klasa internih rejtinga u Atos Bank a.d. je 25 za sve segmente). Za one klijente koji posjeduju dodijeljene kreditne rejtinge priznatih vanjskih agencija za procjenu boniteta, Bankarska grupa koristi eksterne rejtinge i njima pridružene (javno dostupne) jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i višegodišnje ročne strukture PD-a, dok za ostale klijente koristi interne rejtinge. Internim rejtinzima su inicijalno dodijeljene odgovarajuće jednogodišnje PiT vrijednosti PD-a, kao i pripadajuća im višegodišnja ročna struktura PD-eva koja je prilagođena očekivanim/projektovanim vrijednostima relevantnih makroekonomskih faktora. Na taj način dobijene vrijednosti PD-a odražavaju trenutno nepristrasno očekivanje Bankarske grupe u pogledu buduće stope neplaćanja, koje se zasniva na objektivnim pretpostavkama i ne sadrži ni konzervativni, ni optimistički uticaj.

LGD – Gubitak po nastanku defaulta. LGD predstavlja procjenu nivoa gubitka vezanog uz kreditni plasman u slučaju nastupanja statusa neispunjavanja obaveza (defaulta). Cjeloživotni LGD predstavlja skup procjena LGD-a kroz uzastopne različite periode post-defaultne (prisilne) naplate, koje Bankarska grupa primjenjuje na sve periode unutar cjeloživotnog horizonta kreditnih plasmana, a ne samo na slučaj nastupanja statusa neispunjavanja kreditnih obaveza unutar sljedećih 12 mjeseci. S obzirom da vrijednost LGD-a ne zavisi od kretanja kreditne kvalitete primarnih izvora naplate klijenta, odnosno kretanju nivoa PD-a, može se uniformno primjenjivati u različitim podgrupama kreditnog rizika. Dobijene vrijednosti LGD-a se grupišu po LGD-homogenim grupama te se za svaku od njih procjenjuje reprezentativna vrijednost LGD parametra.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Za potrebe prvog konsolidovanog obračuna ispravki vrijednosti po osnovu očekivanih kreditnih gubitaka, Bankarska grupa se opredijelila za primjenu LGD vrijednosti koje su trenutno u primjeni u okviru Nove Banke a.d., imajući u vidu značajno različit pristup procjeni LGD parametara između članica Bankarske grupe, te potrebi za značajnim angažovanjem resursa i vremena na pripremi adekvatnih istorijskih podataka za procjenu konsolidovanih LGD vrijednosti, ali i činjenicu da su LGD vrijednosti primjenjene u Novoj Banci a.d. konzervativnije od prosječnih korišćenih LGD vrijednosti u okviru Atos Bank a.d..

EaD - Izloženost u trenutku defaulta. EaD predstavlja procjenu nivoa do koje Bankarska grupa može biti izložena dužniku u slučaju i u trenutku njegovog defaulta. Procjena EaD se kod svakog kreditnog plasmana zasniva na s njim vezanim ugovornim i očekivanim novčanim tokovima dužnika do isteka ročnosti.

Ročnost – Bankarska grupa za izračun cjeloživotnih gubitaka u obzir uzima preostalu ročnost predmetne partije.

Utvrđivanje veze stope neizmirenja obaveza i dostupnih makroekonomskih pokazatelja. U skladu sa zahtjevima MSFI 9 standarda i lokalnih propisa, radi obuhvata uticaja budućih dešavanja na očekivana rezervisanja za kreditne gubitke Bankarska grupa vrši provjeru postojanja veze stope neizmirenja obaveza i dostupnih makroekonomskih pokazatelja.

Kako bi se razdvojio uticaj kreditnog ciklusa od nekih specifičnih uticaja na portfolio i/ili Bankarsku grupu koristi se transformacija u Z vrijednosti, koja podrazumeva računanje Z vrijednosti za svaku godinu na osnovu DR vrijednosti, pomoću uprošćenog principa direktne inverzije. Z vrijednost treba da predstavlja pomjeraj matrice kreditnog ciklusa (TTC), pomoću koje se određuju PD za naredne godine. Stoga se Z vrijednost koristi kao zavisna varijabla u regresionim modelima.

U modelima se razmatraju sljedeće makroekonomske varijable: bruto domaći proizvod, stopa inflacije, stopa nezaposlenosti, realni rast BDP, neto zarada i rast proizvodnje. Podaci koji se koriste u modeliranju se preuzimaju sa sajta Centralne banke Bosne i Hercegovine i Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (www.bhas.gov.ba, www.cbbh.ba). Za potrebe prvog konsolidovanog bilansa korišten je FLI model Nove banke a.d. Banja Luka.

Kategorizacija kreditnog rizika (Staging)

Bankarska grupa, u svrhu procjene visine umanjenja vrijednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na osnovu procjene nivoa kreditnih gubitaka, na izvještajne datume, sva potraživanja razvrstava u jednu od sljedećih kategorija (Stage) kreditnog rizika:

a) Nivo kreditnog rizika 1 („performing loans", Stage 1) – Označava kreditne izloženosti kod kojih nije utvrđen značajan porast kreditnog rizika (od trenutka početnog priznavanja) Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka u periodu od 12 mjeseci
b) Nivo kreditnog rizika 2 (povećan nivo kreditnog rizika – „underperforming loans", Stage 2) – Označava kreditne izloženosti kod kojih je utvrđen značajan porast kreditnog rizika od trenutka početnog priznavanja, međutim ne postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti. Za njih se ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za kreditne gubitke, određuju na osnovu cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.
c) Nivo kreditnog rizika 3 („non-performing loans", Stage 3) – Označava kreditne izloženosti u statusu neispunjavanja finansijskih obaveza .

POCI imovina predstavlja izloženost za koju je u trenutku priznavanja utvrđeno da je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika. Prilikom utvrđivanja da li se radi o POCI imovini razmatraju se sljedeći kriteriji:

- Da li se radi o izložnosti koja je raspoređena u nivo kreditnog rizika 3, a kojoj se vrši značajna modifikacija;
- Da li se radi o finansijskoj imovini kupljenoj uz ekonomski gubitak (diskont) veći od 5% njene knjigovodstvene vrijednosti, osim ako prodavalac prodaje finansijsku imovinu u slučajevima koji nisu povezani sa kreditnim rizikom;

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

- Da li se radi o kupljenoj finansijskoj imovini ili refinansiranju izloženosti koja je u drugoj banci bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Ukoliko je ispunjen bilo koji od navedenih kriterijuma , smatra se da se radi o POCI imovini.

Izuzetno, u slučaju spajanja ili pripajanja banaka, ne primjenjuju se u tekstu iznad definisani kriterijumi u svrhu utvrđivanja statusa POCI imovine.

Takođe, u slučaju kupovine portfelja kredita ne primjenjuje se kriterijum kojim se utvrđuje da li se radi o finansijskoj imovini kupljenoj uz ekonomski gubitak (diskont) već se vrši procjena svake pojedinačne partije I utvrđuje da li se radi o kupljenoj finansijskoj imovini ili refinansiranju izloženosti koja je u drugoj banci bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Prilikom početnog priznavanja, POCI imovina se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3 (Stage 3), te se po ispunjenju uslova naknadno može rasporediti u nivo kreditnog rizika 2 (Stage 2).

Pri utvrđivanju statusa POCI imovine Banka istu posmatra na nivou pojedinačne partije, a ne na nivou klijenta.

Tretman zajedničkih klijenata u konsolidovanom portfoliju Bankarske grupe

U momentu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti, Bankarska grupa procjenjuje za sve finansijske instrumente pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ili statusa neispunjenja obaveza. Ukoliko se neka od ove dvije situacije identifikuje na određenom finansijskom instrumentu, Bankarska grupa će i sve preostale finansijske instrumente (partije) datog klijenta rasporediti u adekvatni viši nivo kreditnog rizika (nivoi 2 ili 3).

Dodatno, kako portfelj Bankarske grupe sada čine spojeni (konsolidovani) portfelji obje banke članice grupe i kako u ovim portfeljima postoji značajan broj zajedničkih klijenata, a pri čemu u ovom trenutku između članica Bankarske grupe još uvijek nisu usaglašeni Modeli internih rejtinga (vršena je harmonizacija modela za potrebe obračuna ECL na konsolidovanom nivou), očekivano je javljanje određenog broja situacija dodjele različitih nivoa kreditnog rizika (ali i različitih rejtinga prema master skali) kod zajedničkih klijenata u konsolidovanom portfelju.

Ovakve situacije zahtijevaju dodatno usaglašavanje i to u dva koraka:

- Usaglašavanje dodjeljenih rejting klasa
- Usaglašavanje raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika

Usaglašavanje dodijeljenih rejting klasa

Kod određenog broja zajedničkih klijenata moguće su situacije u kojima jedan klijent neće imati isti dodijeljeni rejting na partijama koje dolaze iz portfelja jedne i na partijama koje dolaze iz portfelja druge banke članice grupe. Pristup usaglašavanju kod ovakvih situacija predstavljen je u sljedećem pasusu, a isti princip odnosi se kako na neusaglašenost unutar lepeze rejtinga na „performing" dijelu portfelja, tako i kod situacija kada je klijent u portfelju jedne banke članice u statusu neispunjenja obaveza, dok u drugoj nije (eng. „cross-default") – primjenjuje se ista logika kao i u prvom slučaju.

Usaglašavanje se u ovom slučaju vrši uz konzervativne pretpostavke, odnosno klijentu se dodjeljuje lošija od dvije rejting klase koje su mu inicijalno dodijeljene (originalni rejting u Novoj banci a.d. ili izvedeni/harmonizovani rejting u Atos bank a.d.), sa izuzetkom u situacijama kada se u lošijoj rejting klasi nalazi nematerijalna porcija ukupne izloženosti po klijentu, a kao princip materijalnosti za ove potrebe definisano je dvostruko pravilo: apsolutno (izloženost od najmanje 100 BAM) i relativno kao dopunski kriterijum (učešće u ukupnoj izloženosti preko 5%).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Prethodno definisan pristup primjenjuje se na trenutne (posljednje) dodijeljene rejtinge u portfelju. Kod inicijalnih (početnih) rejtinga primijenjeno je pravilo odabira najstarijeg dodijeljenog rejtinga po svim partijama klijenta, što je pravilo koje je najprije usaglašeno sa pojedinačnim pristupom Nove banke, ali i daje nepristrasne korekcije inicijalnih rejtinga. Izuzetak od ovog pravila može nastupiti u situacijama kada su inicijalni rejtinzi dodeljeni klijentu u malom vremenskom rasponu u prošlosti (ispod 60 dana), a usljed različitih modela i nemogućnosti pune preciznosti kod pristupa harmonizaciji internih rejtinga, javlja se ishod po kome se inicijalni rejtinzi iako dodijeljeni u praktično istom trenutku značajno razlikuju između banaka članica. U ovoj situaciji Bankarska grupa se može opredijeliti za ekspertsku korekciju i dodelu srednjeg rejtinga, koji se nalazi između dve rejting klase koje su klijentu dodijeljene u pojedinačnim portfeljima banaka članica.

Usaglašavanje raspoređivanja u nivoe kreditnog rizika

Usaglašavanje raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika je sljedeći korak neophodan za punu konsolidaciju portfelja i pripremu podataka za obračun očekivanih kreditnih gubitaka. Pristup koji je primijenjen za sprovođenje ovog usaglašavanja bazira se na istim pretpostavkama kao i kod usaglašavanja rejtinga.

Dodatno usaglašavanje u ovom smislu vrši se na bazi korigovanih (usaglašenih) rejting klasa koje su dodeljene svim klijentima u konsolidovanom portfelju i to kako trenutnih tako i inicijalnih. Korekcije za potrebe raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika vrši se u tri koraka:

- **Inicijalno usaglašavanje:** Primjenjuje se ista logika kao kod usaglašavanja rejtinga, po istim pravilima. Usaglašavanje se takođe vrši uz konzervativne pretpostavke, odnosno klijentu se dodeljuje lošiji od dva nivoa kreditnog rizika koji su mu inicijalno dodijeljeni u pojedinačnim portfeljima banaka članica grupe, sa izuzetkom u situacijama kada se u lošijem nivou kreditnog rizika nalazi nematerijalna porcija ukupne izloženosti po klijentu, a kao princip materijalnosti i za ove potrebe definisano je dvostruko pravilo: apsolutno (izloženost od najmanje 100 BAM) i relativno kao dopunski kriterijum (učešće u ukupnoj izloženosti preko 5%).

- **Apsolutni kriterijum:** Nakon inicijalnog usaglašavanja Bankarska grupa identifikuje sve klijente čija je usaglašena (konačna) rejting klasa, koja mu je dodijeljena, u okviru neke od poslednje tri rejting klase (8,9,10) za Pravna lica (sve vrste pravnih lica u portfelju) i Preduzetnike, odnosno u okviru neke od poslednje dve rejting klase (7,8) za segment Stanovništva. Takvi klijenti se naknadno u ovom procesu realociraju u Nivo 2 kreditnog rizika.

- **Relativna promena:** Na konsolidovanom portfelju nakon svih sprovedenih korekcija i usaglašavanja vrši se analiza relativne promene konačnih trenutnih rejtinga u odnosu na konačne inicijalne rejtinge. Ukoliko je identifikovana situacija u kojoj se dogodila promjena rejtinga kod određenog klijenta za više od tri rejting klase (4 ili više) u odnosu na inicijalni rejting, vrši se naknadna korekcija raspoređivanja, odnosno klijenti se realociraju u Nivo 2 kreditnog rizika. Ovim postupkom završava se usaglašavanje Raspoređivanja klijenata u nivoe kreditnog rizika na konsolidovanom portfelju.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Izračun očekivanih gubitaka i troška umanjenja vrijednosti (grupna i pojedinačna osnova)

Bankarska grupa primjenjuje dvije opšte metodologije izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti plasmana:
(1) metodologiju na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi i
(2) metodologiju na individualnoj osnovi.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti na grupnoj, odnosno portfeljnoj osnovi Bankarska grupa primjenjuje na izloženosti koje su klasifikovane u kategorije 1 (Stage 1) i 2 kreditnog rizika (Stage 2).
Navedena metodologija se primjenjuje i kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 (Stage 3) kredinog rizika, međutim nisu identifikovane kao pojedinačno značajne.

Metodologiju izračuna očekivanih kreditnih gubitaka i iznosa umanjenja vrijednosti na individualnoj osnovi Bankarska grupa primjenjuje kod onih (neprihodujućih) izloženosti koje su razvrstane u kategoriju 3 kreditnog rizika (Stage 3) koje su identifikovane kao pojedinačno značajne.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da je došlo do gubitka usljed obezvređenja, iznos gubitka se vrednuje kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti. Procijenjena nadoknadiva vrijednost je sadašnja vrijednosti budućih tokova gotovine diskontovana prvobitnom efektivnom kamatnom stopom sredstva. Obračun sadašnje vrijednosti procjenjenih budućih tokova gotovine finansijskog sredstva obezbjeđenog kolateralom, reflektuje tokove gotovine koji mogu nastati iz procesa realizacije kolaterala ili očekivanih tokova gotovine koji mogu nastati od priliva iz obavljanja redovne poslovne djelatnosti klijenta, te prodaje plasmana. Bankarska grupa procjenu očekivanih kreditnih gubitaka na pojedinačnoj osnovi zasniva na analizi očekivanih novčanih tokova u više različitih scenarija post-defaultne naplate s tim da se vrijednost tih novčanih tokova svodi na izvještajni datum nakon čega se svakom od tih scenarija dodjeljuje određena vjerovatnoća realizacije, nakon čega se izračunava konačna procijenjena nadoknadiva vrijednost. Knjigovodstvena vrijednost sredstva se smanjuje korišćenjem računa umanjenja vrijednosti i iznos gubitka se priznaje na teret bilansa uspjeha.

Gubici usljed obezvređenja kredita i plasmana i ostalih finansijskih sredstava vrednovanih po amortizovanoj vrijednosti se evidentiraju u bilansu uspjeha. Krediti i sa njima povezano umanjenje vrijednosti se u potpunosti isknjižavaju kada ne postoje realni izgledi da će sredstva u budućnosti biti nadoknađena, a u skladu sa odlukom Uprave ili Nadzornog odbora Banke. Takođe, Bankarska grupa u skladu sa odlukom Agencije za bankarstvo o upravljanju kreditnim rizikom i izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka za partije plasmana koji ispune uslove definisane odlukom vrši računovodstveni otpis, odnosno isknjižavanje plasmana iz bilansne u vanbilansnu evidenciju.

Izračun umanjenja vrijednosti kod POCI imovine Bankarska grupa vrši primjenjujući metodologiju obračuna na pojedinačnoj osnovi.

Homogene grupe kreditnog rizika. Na konsolidovanom portfelju Bankarske grupe usaglašene su homogene grupe kreditnog rizika. Za potrebe obračuna očekivanog kreditnog gubitka (ECL) na grupnoj osnovi Bankarska grupa vrši segmentaciju konsolidovanog portfelja u homogene grupe kreditnog rizika na nivou kojih procjenjuje vrijednosti parametara kreditnog rizika (PD, LGD i CCF), a u konačnici i iznose očekivanih kreditnih gubitaka i s njima vezanih umanjenja vrijednosti, po svakoj od definisanih homogenih grupa.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Kako dobra praksa formiranja homogenih rizičnih grupa pretpostavlja grupisanje izloženosti iz istih segmenata kreditnih dužnika u grupe sa sličnom vrijednošću jednog od parametara kreditnog rizika, Bankarska grupa je, uzimajući u obzir količinu i kvalitet istorijskih podataka koji joj stoje na raspolaganju, formirala PD-homogene grupe, LGD-homogene grupe i EaD/CCF-homogene grupe, na način da iste predstavljaju takve grupe na osnovu kojih se mogu izvlačiti pouzdani statistički zaključci dovoljne valjanosti i reprezentativnosti.

Nakon sprovedenih analiza dostupnosti i kvaliteta podataka sprovedena je:

- PD segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i klasa kreditnih rejtinga,
- LGD segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i u odnosu na prisutnost kolaterala (kolateralizovani i nekolateralizovani plasmani)
- EaD/CCF segmentacija izloženosti na osnovu segmenta dužnika i tipa kreditnog proizvoda

PD segmentacija
Polazna osnova za razvoj PD homogenih grupa je alokacija klijenata u predefinisane MSFI 9 segmente. Ova segmentacija sprovodi se na osnovu tipa klijenta i obuhvata sljedeće grupe:

- **Pis:** Stanovništvo
- **MSE-SEB:** Preduzetnici
- **SME-Corp-DEB:** Preduzeća (mala, srednja i velika)
- **Non-Profit-Org:** Neprofitne organizacije
- **L-RSGU:** Jedinice lokalne i regionalne samouprave
- **Government:** Država i državne institucije
- **Fis:** Finansijske institucije
  - FI-B: Banke i kreditne institucije
  - FI-NB: Nebankarske finansijske institucije

PD homogene grupe za polaznu osnovu koriste prvi nivo MSFI 9 segmentacije i na osnovu ovako definisanih segmenata kreiraju se dalje homogene grupe (PD) koje su oplemenjene informacijama o dodijeljenim rejting klasama na nivou klijenta, te ove dvije informacije zajedno označavaju svaku pojedinačnu PD homogenu grupu. PD homogenih grupa u okviru svakog pojedinačnog segmenta ima 10+1 (10 performing rejtinga + default), osim kod Pis segmenta na kome je identifikovano 8+1 PD homogenih grupa (8 performing rejtinga + default).

Za Government segment , kao FI-B se primjenjuju eksterno dostupne PD vrijednosti i terminske strukture razvijene od strane renomiranih eksternih kreditnih agencija. Za ostale segmente u konsolidovanom portfelju primijenjeni su interni rejting modeli i interno razvijene vrijednosti i terminske strukture PD-eva metodom migracionih matrica .

Za potrebe razvoja konačnih PD homogenih grupa na konsolidovanoj osnovi izvršena su određena dodatna prilagođavanja na osnovu rezultata razvijenih zajedničkih migracionih matrica, kako bi se zadovoljili svi logički uslovi koje adekvatna migraciona matrica treba da ispunjava. Stoga, za potrebe prilagođavanja matrica izvršena su sljedeća prilagođavanja:

- **Fis (FI-NB):**
  - Primena eksternih PD terminskih struktura
- **L-RSGU:**
  - Agregiranje rejting klasa 5,6,7 u zajednički „PD bucket" i
  - Agregiranje rejting klasa 8,9 u zajednički „PD bucket"
- **Non-Profit-Org:**
  - Agregiranje rejting klasa 8,9,10 u zajednički „PD bucket"
- **MSE-SEB:**
  - Agregiranje rejting klasa od 2 do 8 u zajednički „PD bucket"

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Konsolidovana segmentacija za MSFI 9 (uključujući i PD homogene grupe sa prethodno pomenutim izuzecima kod kojih je izvršeno agregiranje pojedinih rejting klasa u zajedničku PD homogenu grupu) usaglašena je u najvećoj mjeri sa originalnom segmentacijom Nove banke a.d.. Za potrebe konsolidacije i usaglašavanja segmentacije izvršeno je najprije mapiranje svih klijenata u Atos banci a.d. na MSFI 9 segmente Nove banke a.d., a nakon usaglašavanja rejtinga izvršeno je i finalno prilagođavanje i identifikacija zajedničkih PD homogenih grupa na nivou cijelog konsolidovanog portfelja za Bankarsku grupu.

LGD segmentacija

LGD segmentacija je takođe zasnovana na prethodno opisanim MSFI 9 segmentima prvog nivoa. Dodatno, osim tipa klijenta, za potrebe LGD segmentacije razmatra se i pitanje kolateralizacije, te se u okviru svakog od MSFI 9 segmenata razmatra da li je određeni finansijski instrument obezbeđen kolateralom ili ne. Kombinovanjem ove dve informacije definiše se LGD homogena grupa za svaki plasman.

Opšti pristup razvoja LGD vrijednosti za svaku LGD homogenu grupu zasniva se na internim istorijskim podacima, odnosno „work-out LGD" modelu, osim kod Government segmenta i FI-B (Banke i kreditne institucije), za koje se primjenjuju predefinisane konstantne vrijednosti. Kod interno razvijenih i obračunatih vrijednosti LGD parametra, Bankarska grupa se oslanja na rezultate dobijene po modelu uvažavajući interno defininase minimalne vrijednosti po homogenim grupama, te se kao konačan LGD za posmatranu homogenu grupu uzima onaj sa većom vrijednosti.

Podaci koji su korišćeni za obračun LGD vrijednosti oslanjaju se u ovom trenutku isključivo na istorijske podatke Nove banke, imajući u vidu značajne razlike u pristupu (i pretpostavkama) procjene LGD parametra između banaka članica grupe, potrebu značajnog angažovanja resursa i trajanja procesa prikupljanja relevantnih istorijskih podataka za razvoj LGD modela na konsolidovanim podacima, kao i činjenicu da su vrijednosti LGD parametra u primeni kod Nove banke u prosjeku konzervativnije od prosečnih vrijednosti u primjeni na klijentima u portfelju Atos banke, Bankarska grupa je za potrebe prvog obračuna koristila LGD vrijednosti u primjeni kod Nove banke, koja je ujedno i nosilac grupe.

Dodatno obrazloženje odabranog pristupa za prvi obračun na konsolidovanoj osnovi ogleda se i u logici da bi LGD trebalo da oslika efikasnost workout tima u okviru Bankarske grupe, a kako u ovoj integraciji Nova banka preuzima vodeću ulogu, dok se Atos banka prilagođava metodološkom okviru koji je primarno zasnovan na pristupima Nove banke, u tom smislu i LGD vrijednost treba da oslika efikasnost mehanizma i procesa naplate problematičnih plasmana na nivou banke koja je nosilac Bankarske grupe.

EAD/CCF segmentacija

Bankarska grupa se za potrebe obračuna ispravki vrijednosti opredelila za primjenu regulatorno definisanih vrijednosti za faktore kreditne konverzije (CCF parametar).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13 Obezvređenje kredita i plasmana bankama i komitentima (nastavak)

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka prema nivou kreditnog rizika su prikazana u sljedećoj tabeli:

Nivo kreditnog rizika	Vrsta izloženosti / Dani kašnjenja	Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka
Stage 1	Izloženosti sa niskim rizikom i druge izloženosti shodno Članu 23., stav 1, tačka 1-3 Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka	0,10%
Stage 1	Ostale izloženosti	0,50%
Stage 2	Sve izloženosti raspoređene u stage 2	5%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje do 180 dana	15%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 181 do 270 dana	25%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 271 do 365 dana	40%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 366 do 730 dana	60%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje od 731 do 1460 dana	80%
Stage 3	Kolateralizovani plasmani, kašnjenje preko 1460 dana	100%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje do 180 dana	15%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 181 do 270 dana	45%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 271 do 365 dana	75%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje od 366 do 456 dana	85%
Stage 3	Nekolateralizovani plasmani, kašnjenje preko 456 dana	100%

Kolaterali i drugi instrumenti, garancije osiguravajućih kuća i kompanija i zaštite od rizika

Politikom kolaterala Bankarska grupa definiše prihvatljive kolaterale za pojednačne vrste plasmana. Osnovni tipovi kolaterala su sljedeći: novčani depoziti, hartije od vrijednosti osiguravajućih kompanija i banaka, hipoteka na nepokretnu i zaloga na pokretnu imovinu.

Tržišna vrijednost kolaterala se kontinuirano prati te, ukoliko ima potrebe, traže se dodatna sredstva obezbjeđenja u fazi odobravanja, kao i u toku korišćenja kredita. Bankarska grupa u skladu sa internom metodologijom periodično u toku korišćenja kredita vrši analizu tržišne vrijednosti kolaterala i u skladu sa istom preispituje i usklađuje umanjenje vrijednosti.

3.14 Lizing

Lizing je ugovor po kojem zakupodavac prenosi na zakupca, uz jednokratno ili sukcesivno plaćanje, pravo da koristi sredstva na ugovoreno vrijeme.

Postoje dvije vrste lizinga, i to:
(a) **Finansijski lizing** - prenosi suštinski sve rizike i koristi karakteristične za pravo svojine nad sredstvom. Pravo vlasništva može, ali ne mora, biti konačno prenijeto. Na početku lizinga, sadašnja vrijednost minimalnih lizing rata je jednaka najmanje tržišnoj vrijednosti zakupljenog sredstva.
(a) **Operativni lizing** – svaki oblik lizinga koji nije finansijski. Njime se, u suštini, ne prenose svi rizici i koristi svojstveni vlasništvu.

Finansijski lizing – Bankarska grupa kao korisnik lizinga

Inicijalno vrijednovanje

Na početku lizing ugovora, zakupac priznaje:
(a) Sredstvo pod zakupom, i to po tržišnoj vrijednosti sredstva ili sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja po ugovoru o lizingu, ukoliko je ova vrijednost niža,

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14 Lizing (nastavak)

(b) Inicijalne direktne troškove (transakcioni troškovi), koji se uključuju u vrijednost sredstva,
(c) Obavezu u iznosu zakupnine, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih plaćanja u skladu sa ugovorom o lizingu.

Naknadno vrijednovanje

Lizing rate se raspoređuju na finansijski rashod i smanjenje preostale obaveze. Finansijski rashod raspoređuje se na periode tokom trajanja lizinga tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali iznos obaveza za svaki period.
Politika amortizacije za sredstva uzeta u lizing, a koja podliježu amortizaciji, usklađuje se sa politikom sredstava koja su u vlasništvu, a priznata amortizacija obračunava se na način definisan kroz standarde MRS 16 i MRS 38.
Međutim, ukoliko nije razumno izvjesno da će Banka kao korisnik lizinga do kraja trajanja ugovora steći vlasništvo nad tim sredstvom, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u periodu trajanja lizinga ili njegovog korisnog vijeka trajanja, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Finansijski lizing – Bankarska grupa kao davalac lizinga
Banka nije registrovana za poslove finansijskog lizinga.

Operativni lizing – Bankarska grupa kao korisnik lizinga

Lizing rate po osnovu operativnog lizinga priznaju se u skladu sa MSFI 16:

- u izvještaju o finansijskoj poziciji od dana kada Bankarska grupa ima pravo da koristi iznajmljeno sredstvo na period trajanja lizinga plus:
  - period obuhvaćeni eventualnom opcijom produženja lizinga (ako postoji vjerovatnoća da će Banka iskoristiti tu opciju),
  - period obuhvaćen eventualnom opcijom raskida lizinga (ako postoji vjerovatnoća da Banke neće iskoristiti tu opciju)

u iznosu očekivanih plaćanja lizing rata umanjenih za pripadajuće direktne i indirektne poreze, diskontovane po inkrementalnoj kamatnoj stopi (stopa zaduživanja koju bi Bankarska grupa platila za sličan lizing ili ako to ne može odrediti, stopa koju bi na početku lizinga Bankarska grupa snosila na ime najma, pod sličnim uslovima sa sličnim instrumentima osiguranja izvora sredstava potrebnih za nabavku predmeta lizinga).

- u bilansu uspjeha u skladu sa MSFI 16, linearno tokom trajanja lizinga kao trošak amortizacije, trošak kamate diskontovan prema inkrementalnoj kamatnoj stopi i trošak direktnih i indirektnih poreza u skladu sa ugovorom o lizingu.

Izuzeto od navednog, u skladu sa MSFI 16, lizing rate za kratkoročne ugovore o lizingu (ugovori do 12 mjeseci) i ugovore male vrijednosti priznaju se kao rashod u bilansu uspjeha linearno tokom trajanja lizinga, izuzev kada drugi sistematski osnov bolje odražava vremenski obrazac za korisnika lizinga.

Operativni lizing – Bankarska grupa kao davalac lizinga
Bankarska grupa kao davalac operativnog lizinga prikazuje u svojim bilansima sredstvo koje je dato na operativni lizing, u skladu sa prirodom tog sredstva.

Prihod od operativnog lizinga biće priznat u jednakim iznosima tokom perioda trajanja lizinga, osim ukoliko neki drugi sistematski osnov bolje ne pokazuje vremenski obrazac u kojem se smanjuje korist nastala od upotrebe sredstva datog u lizing.
Politika amortizacije za sredstva data u lizing treba da bude konzistentna sa politikama amortizacije Banke kao davaoca lizinga, za slična sredstva, i takva amortizacija treba da bude izračunata u skladu sa MRS 16 i MRS 38.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14 Lizing (nastavak)

Transakcije prodaje i povratnog lizinga
Ove transakcije obuhvataju prodaju sredstva i davanje u lizing istog sredstva nazad prodavcu.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultuje u finansijskom lizingu, svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat kao prihod u finansijskim izvještajima prodavca-korisnika lizinga, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga.

Ukoliko transakcija prodaje i povratnog lizinga rezultira uspostavljanjem operativnog lizinga i ukoliko je evidentno da je transakcija utvrđena po fer vrijednosti, bilo koji dobitak ili gubitak priznaće se odmah i svaki višak prodajne vrijednosti iznad knjigovodstvene vrijednosti zakupljenog sredstva neće biti odmah priznat, već se razgraničava i priznaje kao prihod tokom vremena trajanja lizinga. Ukoliko je prodajna cijena ispod fer vrijednosti, dobitak ili gubitak priznaju se odmah, osim ukoliko taj gubitak nije kompenzovan budućim lizing ratama po cijeni nižoj od tržišne. Tada će on biti razgraničen i amortizovan srazmjerno lizing ratama tokom perioda u kojem se očekuje korišćenje tog sredstva. Ukoliko je pak prodajna cijena iznad fer vrijednosti, višak iznad fer vrijednosti razgraničava se i amortizuje tokom perioda za koji se očekuje da će se to sredstvo koristiti.

3.15 Nekretnine i oprema

3.15.1 Priznavanje i vrednovanje

Prilikom inicijalnog priznavanja, nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, odnosno u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstva dovedu u stanje raspoloživo za upotrebu. Nakon početnog priznavanja kao sredstva, nekretnine i oprema se knjiže po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ukupnu akumuliranu amortizaciju i ukupne eventualne gubitke zbog umanjenja vrijednosti.

3.15.2 Naknadno vrednovanje

Nekretnine i oprema se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, bez uvećanja za izdatke svakodnevnog održavanja, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke po osnovu obezvređenja. Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se uvećava za iznos naknadnih izdataka nastalih prilikom rekonstrukcije i zamjene dijelova opreme, u trenutku u kome je izdatak nastao pod uslovom da ispunjava uslove da se može pripisati nabavnoj vrijednosti sredstava.

3.15.3 Amortizacija

Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode na nabavnu vrijednost nekretnina i opreme tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe. Zemljište ne podliježe amortizaciji.

Stope amortizacije sredstava se kreću u sljedećim rasponima, u okviru Bankarsk egrupe:

	31. decembar 2022. godina
Zgrade	1,3% - 1,52%
Oprema i ostala sredstva	6,52% - 50,00%

Sredstva u pripremi se amortizuju nakon stavljanja u upotrebu. Ulaganja u objekte koje Bankarska grupa koristi u zakupu, amortizuju se na period trajanja zakupa.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se iskazuju u bilansu uspjeha u trenutku njihovog nastanka.

3.15.4 Prestanak priznavanja

Bankarska grupa prestaje sa priznavanjem nekretnina i opreme u slučaju njihovog otuđenja ili njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Dobici i gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dio ostalih operativnih prihoda i rashoda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16 Nematerijalna ulaganja

Prilikom inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se početno odmjeravaju po nabavnoj vrijednosti, odnosno vrednuju se u ukupnom iznosu svih izdataka koji su neophodni da se sredstvo dovede u stanje neophodno za upotrebu.

Nakon inicijalnog priznavanja, nematerijalna sredstva se vrednuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu obezvređenja. Naknadni izdaci se mogu pripisati vrijednosti prethodno priznatog nematerijalnog sredstva, samo ako produžavaju očekivane buduće ekonomske koristi po osnovu takvog sredstva. Troškovi svakodnevnog održavanja se priznaju u bilansu uspjeha kao trošak perioda u kome nastanu.

Amortizacija nematerijalnog sredstva se priznaje u bilansu uspjeha u jednakim godišnjim iznosima tokom procijenjenog vijeka trajanja, budući da se na taj način najbolje odražava očekivana potrošnja upotrebe ekonomske vrijednosti sadržane u nematerijalnom sredstvu. Amortizacione stope nematerijalnih ulaganja kreću se u rasponu od 20% do 25%.

3.17 Investicione nekretnine

Investicione nekretnine obuhvataju imovinu koju Bankarska grupa koristi u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine. Investicione nekretnine se prilikom inicijalnog priznanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti uvećane za zavisne troškove. Knjigovodstvena vrijednost se uvećava za izdatke nastale prilikom zamjene dijela postojeće investicione nekretnine od dana kada su izdaci nastali i ukoliko su ispunjeni uslovi za njihovo priznavanje, dok se troškovi svakodnevnog održavanja investicione nekretnine ne pripisuje knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava.

Nakon inicijalnog priznavanja, investicione nekretnine se vrijednuju po „fer" vrijednosti koja odražava tržišne uslove na dan bilansa stanja. Dobici i gubici nastali uslijed promjene „fer" vrijednosti investicione nekretnine se priznaju u bilansu uspjeha perioda u kome su nastali.

Bankarska grupa prestaje sa priznavanjem investicione nekretnine u slučaju njihovog otuđenja ili u slučaju njihovog povlačenja iz upotrebe, a iz njihovog otuđenja se ne očekuju buduće ekonomske koristi. Gubici i dobici nastali usljed otuđenja ili povlačenja investicione nekretnine iz upotrebe se priznaju u bilansu uspjeha perioda u kome su nastali.

3.18 Sredstva stečena naplatom potraživanja

Sredstva stečena naplatom potraživanja se u skladu sa namjerom Bankarske grupe i odlukom odgovarajućeg nadležnog organa unutar članica Bankarske grupe klasifikuju kao:

- sredstva namijenjena prodaji;
- investicione nekretnine ili
- nekretnine i oprema.

Bankarska grupa na sredstvima stečenim naplatom potraživanja iskazuje materijalna sredstva primljena po osnovu naplate potraživanja. Bankarska grupa dolazi u vlasništvo materijalnih sredstava realizacijom zaloga nad kreditima i plasmanima.

Prema Odluci ABRS, Bankarska grupa sredstva stečena naplatom potraživanja prilikom početnog priznavanja evidentirati prema nižoj od sljedećih vrijednosti:

- iznosa neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja Bankarske grupe. U slučaju da je visina knjigovodstveno evidentiranih kreditnih gubitaka jednaka visini potraživanja Bankarske grupe će stečenu materijalnu imovinu evidentirati po tehničkoj vrijednosti u iznosu 1 BAM.
- procijenjenoj fer vrijednosti od strane nezavisnog procjenitelja umanjenoj za očekivane troškove prodaje (troškovi notara, poreza, sudske takse i dr. koji su direktno povezani sa prodajom).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.18 Sredstva stečena naplatom potraživanja (nastavak)

Materijalnu imovinu namijenjenu prodaji a koja je stečena nakon 01.01.2019. godine Bankarska grupa je u obavezi prodati u roku od tri godine od datuma početnog priznavanja iste u knjigama članicama Bankarske grupe, a ukoliko istu ne proda Bankarska grupa je dužna njenu vrijednost svesti na 1 BAM. Bankarska grupa je dužna imovinu koja je stečena prije 01.01.2019. godine prodati u roku dvije godine računajući od 01.01.2020. godine, a ukoliko istu ne proda dužna je njenu vrijednost svesti na 1 BAM. Obezvređenje se radi sukcesivno tako da pojedinačna vrijednost sredstva stečenog naplatom potraživanja bude minimalno na nivou njene procjenjene vrijednosti.

Za sredstva stečena naplatom potraživanja za koju se ne može dokazati realna vrednost ili za koju Bankarska grupa ustanovi da više nisu zadovoljeni uslovi za klasifikaciju u imovinu koja se drži za dalju prodaju, a ova imovina se ne može reklasifikovati u drugu imovinu za knjigovodstveno evidentiranje se može koristiti samo tehnička vrednost od 1 BAM.

Gubici od umanjenja vrijednosti se priznaju na teret rashoda perioda.

a. Obezvređenje nefinansijskih sredstava

Bankarska grupa procjenjuje na dan izvještaja o finansijskoj poziciji, knjigovodstvene vrijednosti nefinansijskih sredstava: materijalne imovine, koju čine nekretnine i oprema, sredstva sa pravom korištenja, investicione nekretnine i nematerijalna imovina. Ukoliko postoji indikacija da je sredstvo obezvređeno, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost kako bi se odredio gubitak po osnovu obezvređenja. Ukoliko se utvrdi da je nadoknadiva vrijednost sredstva manja od knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se umanjuje do procjenjenog iznosa nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost sredstava utvrđuje se kao vrijednost koja je veća od upotrebne vrijednosti sredstva i njegove fer vrijednosti.

Za sredstva koja podliježu amortizaciji, odnosno za nekretnine i opremu, sredstva sa pravom korištenja i nematerijalnu imovinu, provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti.

Za sredstva koja ne podliježu amortizaciji, odnosno za investiciona ulaganja, procjena da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se na godišnjem nivou i kada događaji ili izmjenjene okolnosti ukažu da knjigovodsvena vrijednost neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog obezvređenja se priznaje u iznosu razlike na teret rashoda.

Nefinansijska imovina za koju je izvršeno umanjenje vrijednosti procjenjuje se na svaki datum izvještavanja radi mogućeg ukidanja umanjenja vrijednosti. Gubitak od umanjenja vrijednosti se ukida ukoliko je došlo do promjene u procjenama koje su bile korištene za određivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja vrijednosti smanjuje se najviše do iznosa knjigovodstvene vrijednosti imovine koja ne prelazi knijgovodstvenu vrijednost imovine koja bi bila utvrđena, umanjena za akumuliranu amortizaciju, u slučaju da nije bio priznat gubitak po osnovu obezvređenja.

b. Finansijske garancije

U uobičajenom toku poslovanja Bankarska grupa odobrava finansijske garancije koje se sastoje od plativih i činidbenih garancija, akreditiva i drugih poslova jemstva. Finansijske garancije se incijalno priznaju u vanbilansnoj aktivi po fer vrijednosti, a nakon inicijalnog priznavanja, obaveze Bankarske grupe koje proističu iz finansijskih garancija vrednuju se u iznosu amortizovane naknade ili iznosu najbolje procjene troškova neophodnim da bi se izmirila finansijska obaveza koja nastaje kao rezultat garancije, u zavisnosti koji je iznos veći.
Po osnovu finansijske garancije, povećanje obaveza se iskazuje u okviru izvještaja o finansijskoj poziciji, a primljene naknade se priznaju u korist bilansa uspjeha u okviru prihoda od naknada i provizija tokom perioda korišćenja garancije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

c. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Bankarska grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao rezultat prethodnog događaja, za koje je vjerovatno da će biti potreban odliv ekonomskih koristi da bi obaveza bila izmirena i za koju je moguće izvršiti pouzdanu procjenu iznosa obaveze. U slučajevima kada je efekat vremenske vrijednosti novca materijalan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrijednost izdataka za koje se pretpostavlja da će biti dovoljni da se obaveze izmire.

d. Kapital

Kapital se sastoji od akcijskog kapitala, emisionog ažia, rezervi kapitala (opštih zakonskih rezervi i ostalih rezervi), neraspoređene dobiti iz ranijih godina, neto dobiti tekućeg perioda, rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu i revalorizacionih rezervi.

Akcijski kapital

Akcijski kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih akcija klasifikovanih kao kapital i denominovan je u BAM.

Rezerve iz dobiti

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa Zakonom o preduzećima Republike Srpske koji zahtijeva da se 5% dobiti tekuće godine izdvoji u zakonske rezerve sve do iznosa 10% akcijskog kapitala. Zakonske rezerve do 10% akcijskog kapitala mogu se koristiti za pokriće gubitaka tekuće i prošlih godina.

Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve se odnose na nerealizovane neto dobitke i gubitke formirane kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost ulaganja u hartije od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Dividende

Dividende na akcije evidentiraju se kao obaveza u periodu u kojem je donijeta odluka o njihovoj isplati.

e. Zarada po akciji

Zarada po akciji izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, vlasnicima običnih akcija Banke, ponderisanim prosječnim brojem izdatih običnih akcija u toku izvještajnog perioda.

4. ZNAČAJNA RAČUNOVODSTVENA RASUĐIVANJA I PROCJENE

Bankarska grupa vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će imati vrijednosti sredstava i obaveza iskazani u finansijskim izvještajima u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se neprekidno evidentiraju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da će u datim okolnostima biti razumna.

Procjene i prosuđivanja koja bi mogla da izazovu materijalne promjene knjigovodstvenih iznosa sredstava i obaveza u toku sljedeće finansijske godine opisane su u nastavku teksta.

4.1 Gubici zbog obezvređenja potraživanja

Bankarska grupa jednom mjesečno vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvređenja potraživanja. U procesu utvrđivanja da li u bilansu uspjeha treba prikazati gubitak zbog obezvređivanja, Bankarska grupa prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje procijenjenih budućih tokova gotovine od kreditnog portfolija, prije nego što se smanjenje može identifikovati na pojedinačnom kreditu u tom portfoliju. Ovi dokazi mogu uključivati raspoložive podatke koji ukazuju na to da je nastala nepovoljna promjena u statusu dužnika u pogledu plaćanja obaveza prema Banci ili na nacionalne ili lokalne okolnosti koji su u korelaciji sa neizvršenjem obaveza.

Procjena postojanja objektivnih dokaza o obezvređenju se sprovodi na individualnom nivou finansijskih sredstava koja su pojedinačno značajna. Procjena na grupnom nivou se radi za potraživanja koja nisu individualno značajna i za obezvređenja koja su sadržana u portfoliju a za koje ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvređenju.

Procjena na grupnom nivou zavisi od vrste dužnika, vrste plasmana i ročnosti, kao i podgrupe sa sličnim karakteristikama.

Bankarska grupa vrši procjene na bazi iskustva o ostvarenim gubicima po kreditima iz prethodnih perioda za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima o umanjenju vrijednosti koji su slični karakteristikama sredstava u portfoliju.

4.2 Utvrđivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan izvještaja o finansijskoj poziciji se bazira na kotiranim, tržišnim cijenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova. Fer vrijednost finansijskih instrumenta koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrijednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cijene i ostali relevantni modeli.

Kada tržišni inputi nisu dostupni, oni se određuju procjenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u procjeni „fer" vrijednosti. Modeli procjene oslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum mjerenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu prije ili nakon datuma mjerenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

4.3 Dugoročne beneficije za zaposlene

Troškovi dugoročnih beneficija za zaposlene se određuju korišćenjem aktuarske procjene. Ona uključuje predviđanje diskontnih stopa, budućih povećanja plata i budućih stopa fluktuacije zaposlenih. S obzirom da je riječ o dugoročnim predviđanjima, ovakve procjene nose viši nivo neizvjesnosti.

5. IZVJEŠTAVANJE PO SEGMENTIMA

Svaka članica Bankarske grupe ima uspostavljeno izvještavanje po segmentima. Izvještaji po segmentima pripremljeni su u skladu sa upravljačkim izvještajima Banke. Članice Bankarske grupe imaju uspostavljene interne kriterijume po kojima klijent pripada određenoj poslovnoj liniji i u skladu sa tim se vrši razvrstavanje u izvještaju.

6. PRIHODI OD KAMATA

a) Prihodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Krediti i potraživanja od klijenata	122.354	86.353
Ulaganje u obveznice	25.318	15.259
Naknade po kreditima (obrada zahtjeva)	4.920	4.537
Diskont na otkupljena potraživanja	1.343	1.683
Naplaćena potraživanja	1.845	1.962
Ukupno prihodi od kamata:	**155.780**	**109.794**

b) Prihodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Banke	2.185	176
Privreda	53.383	34.140
Javni sektor	33.035	22.997
Stanovništvo	65.357	51.677
Ostali komitenti	1.820	804
Ukupno:	**155.780**	**109.794**

7. RASHODI OD KAMATA

a) Rashodi od kamata po osnovu bankarskih poslova dati su u sljedećoj tabeli:

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Depoziti komitenata	16.495	12.379
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	4.377	3.804
Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	1.127	1.128
Rashodi po osnovu lizinga	296	293
Ukupno rashodi kamata:	**22.295**	**17.604**

b) Rashodi od kamata po osnovu izvora dati su u sljedećoj tabeli:

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Banke	485	457
Privreda	2.223	1.784
Javni sektor	310	191
Stanovništvo	12.905	9.569
Ostali komitenti	6.372	5.603
Ukupno:	**22.295**	**17.604**

8. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	16.036	14.998
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	7.468	6.781
Naknade po osnovu kredita	1.501	1.528
Naknade po izdatim garancijama, akreditivima i drugim jemstvima	6.811	5.405
Naknade po kartičnom poslovanju	25.428	19.580
Naknade po mjenjačkim poslovima	11.881	9.142
Ostale naknade i provizije (napomena 8a)	12.542	7.172
Ukupno prihodi od naknada i provizija:	**81.667**	**64.606**

8a) Ostale naknade i provizije

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Naknade za bankarske pakete	6.653	5.667
Naknade za vođenje računa	3.230	114
Naknade za brokerske provizije	286	262
Naknada na izdvojenu obaveznu rezervu kod Centralne banke	1.026	-
Ostale naknade (naknade po depozitnim računima, po poslovima zastupnika u osiguranju)	1.347	1.129
Ukupno:	**12.542**	**7.172**

9. RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Naknade za usluge platnog prometa u zemlji	2.666	2.254
Naknade za usluge platnog prometa u inostranstvu	1.092	1.166
Naknada na novčana sredstva kod Centralne banke BiH	-	2.639
Naknada i provizija po mjenjačkim poslovima	3.746	3.506
Rashodi naknada po poslovima sa karticama	18.554	12.466
Rashodi naknada i provizija prema Agenciji za bankarstvo RS	2.857	2.371
Rashodi naknada i provizija prema Central. registru i Berzi	388	342
Ostale naknade i provizije	718	589
Ukupno rashodi od naknada i provizija:	**30.021**	**25.333**

Rashodi naknada po kartičnim poslovima u iznosu od 18.554 hiljada BAM na dan 31. decembra 2023. godine (31. decembar 2022. godine: 12.466 hiljada BAM) se odnose na međubankarske provizije (interchange fee) za rad kartica Visa i MasterCard na bankomatima i POS terminalima drugih banaka, kao i provizije nastale tuđim karticama u trgovačkoj mreži članica Bankarske grupe. Rast broja kartica i transakcija uticali su na rast prihoda i rashoda naknada po kartičnim poslovima u 2023. godine.

10. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Prihodi po osnovu pozitivnih kursnih razlika	25.725	30.446
Rashodi po osnovu negativnih kursnih razlika	(19.217)	(23.751)
Neto prihod od kursnih razlika:	**6.508**	**6.695**

11. OSTALI OPERATIVNI PRIHODI

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	3.240	1.673
Prihodi po osnovu promjene vrijednosti HOV	2.771	41
Prihodi od smanjenja obaveza (odobreni popusti na zakupe poslovnih prostora, neiskorišteni bodovi za platne kartice)	437	560
Prihodi od smanjenja obezvređenja sredstava namjenjenih prodaji	3.238	-
Prihodi po osnovu prijevremenog razročenja depozita	1.021	810
Prihodi po osnovu zakupa	543	552
Prihodi po osnovu otkupljenih potraživanja	7	36
Dobici po osnovu procjene vrijednosti udjela u zavisna pravna lica	136	138.385
Prihodi od prodaje sredstava stečenih naplatom potraživanja	2.597	3.605
Prihodi od dividendi	218	62
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nemat. ulaganja	77	32
Prihod od ukidanja rezervisanja za potencijalne obaveze	20	1.089
Ostali operativni prihodi	1.683	3.348
Ukupno ostali operativni prihodi:	**15.988**	**150.193**

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Troškovi zaposlenih	38.339	30.177
Troškovi amortizacije	7.130	7.516
Troškovi amortizacije zakupa za poslovni lizing	2.860	2.141
Ostali operativni troškovi	38.811	32.104
Ostali rashodi poslovanja	7.960	7.363
Ukupno operativni i ostali rashodi:	**95.100**	**79.301**

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI (nastavak)

a) Troškovi zaposlenih

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Troškovi neto zarada	22.200	17.985
Troškovi poreza i doprinosa na zarade	12.976	10.300
Ostali troškovi zaposlenih	2.352	1.892
Ukalkulisana varijabilna naknada	811	-
Ukupno troškovi zaposlenih:	**38.339**	**30.177**

b) Ostali operativni troškovi

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica	730	687
Troškovi obezbjeđenja objekata, štampanja i druge neproizvodne usluge	3.287	2.856
Troškovi osiguranja depozita	5.829	4.989
Troškovi kartičnog poslovanja	4.659	3.538
Troškovi materijala, goriva, energije i usluga	3.088	2.588
Troškovi telekomunikacija	3.183	2.367
Troškovi marketinga	1.229	1.319
Troškovi održavanja osnovnih sredstava	5.638	3.786
Troškovi transporta novca	1.410	1.321
Troškovi zakupa licenci	2.161	1.836
Troškovi eksternih usluga	1.612	1.891
Troškovi naknada za privremen i povremene poslove	37	38
Troškovi osiguranja radnika i osnovnih sredstava	2.168	1.762
Troškovi održavanja prostorija	451	388
Ostali operativni troškovi	3.329	2.738
Ukupno ostali operativni troškovi:	**38.811**	**32.104**

U okviru ostalih operativnih troškova iskazani su troškovi kartičarskog poslovanja u iznosu od 4.659 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 3.538 hiljada BAM) koji se odnose na nadzor ATM bankomata i POS terminala, održavanje softvera za iste i troškove izrade i personalizacije platnih kartica.
Troškovi zakupa od pravnih i fizičkih lica u iznosu od 730 hiljada BAM za poslovnu 2023. godinU (31. decembar 2022. godine: 687 hiljada BAM) se knjiže u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 16 – Lizing.

12. OPERATIVNI I OSTALI RASHODI (nastavak)

c) Ostali rashodi poslovanja

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	220	694
Rashodi od prodaje osnovnih i investicionih sredstava	136	375
Rashodi od prodaje sredstava stečenih naplatom potraživanja	0	1.246
Rashodi po osnovu promjene vrijednosti i gubitka od prodaje HOV	38	439
Rashodi po osnovu promjene vrijednosti plasmana i potraživanja	-	351
Rashodi po osnovu rezervisanja za potencijalne obaveze	(29)	1.664
Troškovi po osnovu poreza i doprinosa	1.610	1.267
Troškovi za sudske i administrativne takse	153	146
Ostali rashodi	5.832	1.181
Ukupno ostali rashodi poslovanja:	**7.960**	**7.363**

13. OBEZVREĐENJE SREDSTAVA STEČENIH NAPLATOM POTRAŽIVANJA

	Godina koja se završila 31. decembra	
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Obezvređenje sredstava stečenih naplatom potraživanja	11	1.766
Obezvređenje sredstava stečenih naplatom potraživanja:	**11**	**1.766**

Bankarska grupa je na dan 31. decembra 2023. godine izvršila obezvrjeđenje stečene materijalne imovine koju nije prodala u iznosu od 11 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 1.766 hiljada BAM).
Sa druge strane, bankarska grupa je imala prihod od smanjenja obezvrjeđenja namjenjenih prodaji u iznosu od 3.234 hiljade BAM.
Bankarska grupa obezvrjeđenje stečene materijalne imovine koju nije prodala vrši u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo RS o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka član 32.

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	31. decembar	*31. decembar*
	2023.	*2022.*
	000 BAM	*000 BAM*
Sredstva kod Centralne banke	268.468	492.076
Blagajna u stranoj valuti	108.427	98.630
Depoziti dati bankama	60.631	-
Blagajna u domaćoj valuti	88.536	79.035
Žiro račun poslovne jedinice	2.530	2.300
Tekući računi kod drugih banaka	85.520	96.541
Umanjenje vrijednosti novčanih sredstava	(3.260)	(3.473)
Ukupno novčanih sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija:	**610.852**	**765.109**

14 NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA(nastavak)

Promjene na umanjenju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na početku godine	3.473	1.820
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	(213)	1.653
Stanje na dan 31. decembar	**3.260**	**3.473**

15. OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Obavezna rezerva kod Centralne banke	346.666	319.378
Umanjenje vrijednosti na obaveznu rezervu kod Centralne Banke	(346)	(319)
Ukupno obavezna rezerva kod Centralne banke:	**346.320**	**319.059**

Promjene na umanjenju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na početku godine	319	302
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	27	17
Stanje na dan 31. decembar	**346**	**319**

Obavezna rezerva je izdvojena u skladu sa Odlukama Centralne banke Bosne i Hercegovine o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi, koja propisuje osnovicu za obračun obavezne rezerve, obračunski period, stopu obavezne rezerve, kao i obračun naknade banci za iznos sredstava na računu rezervi kod Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj su valuti sredstva izražena. Obavezna rezerva se obračunava prema stanju tih sredstava na kraju svakog radnog dana u toku obračunskog perioda, koji prethodi periodu obračuna. Obračunski period (period obračuna obaveznih rezervi) počinje svakog mjeseca prvog, jedanaestog i dvadesetprvog dana, a završava se desetog, dvadesetog i posljednjeg dana u mjesecu. Banka je obavezna da nakon svakog obračunskog perioda, a najkasnije u roku od tri dana po isteku perioda obračuna dostavi Centralnoj banci Bosne i Hercegovine izvještaj o stanju svojih depozita i pozajmljenih sredstava izraženih u konvertibilnim markama.

Odlukom o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi („Službeni glasnik RS" br. 125/22) definisano je da stopa obavezne rezerve koju primjenjuje Centralna banka BiH iznosi 10% na depozite i pozajmljena sredstva. U skladu sa važećom Odlukom na 01.01.2023. godine, Centralna banka je obračunavala naknadu po stopi +25bp na iznos sredstava obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u domaćoj valuti BAM, na iznos sredstava po osnovu obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u stranoj valuti ili BAM sa valutnom klauzulom naknada se obračunavala po stopi od +10bp, dok se na iznos sredstava iznad obavezne rezerve naknada obračunavala po nultoj stopi.

Nakon izmjena Odluke o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezervi („Službeni glasnik RS" br. 54/23) od 01.07.2023. godine Centralna banka BiH je obračunavala naknadu po stopi +50bp na iznos sredstava obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u domaćoj valuti BAM, na iznos sredstava po osnovu obavezne rezerve ako je u pitanju osnovica u stranoj valuti ili BAM sa valutnom klauzulom naknada se obračunavala po stopi od +30bp, dok se na iznos sredstava iznad obavezne rezerve naknada obračunavala po nultoj stopi.

16. FINANSIJSKA IMOVINA

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Korporativne obveznice	13.228	14.638
Obveznice Republike Srpske	324.741	55.194
Umanjenje vrijednosti	(2.365)	(70)
Neto vrijednost na dan	**335.604**	**69.762**

Korporativne obveznice odnose se na kupljene obveznice privrednog društva Elektrokrajine AD Banja Luka, na period od 10 godina, kamatna stopa 3,5%. Obveznice nisu konvertibilne. Dospijeće obveznice je 2031. godina.

Promjene na umanjenju vrijednosti bile su sljedeće:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na početku godine	70	18
Neto efekat očekivanih kreditnih gubitaka	2.295	52
Stanje na dan 31. decembar	**2.365**	**70**

16. FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)

a) Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku (nastavak)

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

Naziv HoV	*Datum kupovine*	*Datum dospjeća*	*Kamatna stopa*	*Nominalna vrijednost*	*Amortizovana nabavna vrijednost*	*Stanje na dan 31.12.2023.*
				000 BAM	*000 BAM*	*000 BAM*
Obveznice RS (RSBD)	22.07.2022	22.07.2027	4,00%	27.455	27.025	27.025
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	10.483	10.484	10.484
Obveznice RS (RSBD)	15.09.2022	15.09.2029	5,00%	4.831	4.831	4.831
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2023	15.09.2029	5,00%	7.000	7.000	7.000
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	1.208	1.208	1.208
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	12.010	11.805	11.805
Obveznice RS (RSBD)	30.03.2023	30.03.2028	5,50%	31.598	31.250	31.250
Obveznice RS (RSBD)	05.05.2023	05.05.2028	5,80%	10.000	10.000	10.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	120.172	120.172	120.172
Obveznice RS (RSBD)	13.12.2023	13.12.2028	5,80%	10.865	10.726	10.726
Obveznice RS (RSBD)	25.05.2023	15.09.2029	5,00%	3.000	3.000	3.000
Obveznice RS (RSBD)	20.09.2023	15.09.2029	5,00%	15.000	15.000	15.000
Obveznice RS (RSBD)	22.06.2023	22.06.2028	6,10%	70.000	72.240	72.240
Ukupno				**323.622**	**324.741**	**324.741**

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

Naziv HoV	*Datum kupovine*	*Datum dospijeća*	*Kamatna stopa*	*Nominalna vrijednost*	*Amortizovana nabavna vrijednost*	*Stanje na dan 31.12.2022.*
				000 BAM	*000 BAM*	*000 BAM*
Obveznice RS (RSRS)	22.05.2009	30.06.2023	1,50%	13	13	13
Obveznice RS (RSBD)	22.07.2022	22.07.2027	4,00%	27.455	26.905	26.905
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	10.483	10.483	10.483
Obveznice RS (RSBD)	15.09.2022	15.09.2029	5,00%	4.831	4.831	4.831
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	1.208	1.208	1.208
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	12.010	11.754	11.754
Ukupno				**56.000**	**55.194**	**55.194**

16 FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)

b) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Hartije od vrijednosti za trgovanje	15.217	12.888
Ukupno na dan	**15.217**	**12.888**

Hartije od vrijednosti za trgovanje se odnose na vlasničke akcije u domaćim pravnim licima u iznosu od 228 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 251 hiljada BAM) i u stranim pravnim licima (MasterCard i Viza) u iznosu od 14.989 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 12.637 hiljada BAM).

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Obveznice Republike Srpske	263.248	417.012
Učešća u kapitalu drugih pravnih lica	1.105	1.128
Bruto vrijednost na dan	**264.353**	**418.140**
Nerealizovani dobici/(gubici)	(268)	(2.570)
Neto vrijednost na dan	**264.085**	**415.570**

Banka na dan 31. decembra 2023. godine ima iskazano učešće (udjele) u kapitalu drugih pravnih lica u neto iznosu od 1.169 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 1.180 hiljada BAM).

Struktura učešća u kapitalu drugih pravnih lica data je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Banjalučka berza a.d. Banjaluka	252	252
Centralni registar HoV a.d. Banjaluka	457	498
Nova Real Estate a.d Banjaluka	225	225
SWIFT	171	153
	1.105	**1.128**
Nerealizovani dobici / (gubici)	64	52
Učešća u kapitalu, neto	**1.169**	**1.180**

16 FINANSIJSKA IMOVINA (nastavak)

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

NazivHoV	Datum kupovine	Datum dospjeća	Kamatna stopa	Nominalna vrijednost	Amortizovana nabavna vrijednost	Nerealizovani dobici / (gubici)	Stanje na dan 31.12.2023.
				000 BAM	*000 BAM*	*000 BAM*	*000 BAM*
Obveznice RS (RSBD)	21.06.2017	21.06.2027	4,50%	6.190	6.218	2	6.220
Obveznice RS (RSBD)	04.08.2017	04.08.2027	4,00%	10.000	10.000	(3)	9.997
Obveznice RS (RSBD)	06.09.2017	06.09.2024	3,75%	15.528	15.526	(4)	15.522
Obveznice RS (RSBD)	08.12.2017	08.12.2024	3,75%	9.150	9.169	1	9.170
Obveznice RS (RSBD)	16.04.2020	16.04.2025	2,00%	50.000	49.407	(36)	49.371
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	16.04.2025	2,00%	10.000	10.022	(16)	10.006
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	06.03.2024	3,50%	12.000	12.026	(27)	11.999
Obveznice RS (RSBD)	14.03.2022	04.12.2030	3,50%	5.000	5.174	(166)	5.008
Obveznice RS (RSBD)	23.03.2022	25.03.2027	2,70%	10.000	9.802	(14)	9.788
Obveznice RS (RSBD)	21.04.2022	21.04.2027	3,40%	28.922	28.885	(30)	28.855
Obveznice RS (RSBD)	20.05.2022	20.05.2029	3,50%	20.000	19.917	(19)	19.898
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	29.09.2027	1,50%	841	831	8	839
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	18.12.2028	1,50%	410	403	6	409
Obveznice RS (RSRS)	29.11.2021	25.09.2026	1,50%	121	120	1	121
Obveznice RS (RSRS)	17.12.2021	05.11.2034	1,50%	937	897	5	902
Trezorski zapisi	21.12.2023	20.06.2024	-	30.000	29.446	(33)	29.413
Trezorski zapisi	27.12.2023	26.06.2024	-	10.000	9.833	(4)	9.829
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	09.06.2025	1,50%	3	3	-	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	31.05.2025	1,50%	6	6	-	6
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	24.12.2025	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	25.09.2026	1,50%	2	2	-	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	26.09.2027	1,50%	5	4	(1)	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	18.12.2028	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	22.11.2029	1,50%	2	2	(1)	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	05.03.2031	1,50%	11	11	(1)	10
Obveznice RS (RSBD)	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	5.000	5.087	(169)	4.918
Obveznice RS (RSBD)	16.09.2022	16.09.2029	5,00%	3.000	3.043	(43)	3.000
Obveznice RS (RSBD)	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	10.000	9.836	110	9.946
Obveznice RS (RSBD)	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	20.000	20.213	(101)	20.112
Obveznice RS (RSBD)	17.03.2023	16.09.2029	5,00%	3.000	3.043	(40)	3.003
Obveznice RS (RSBD)	23.02.2023	23.02.2028	5,50%	1.932	2.023	36	2.059
Obveznice RS (RSBD)	28.04.2023	16.09.2029	5,00%	2.500	2.528	(24)	2.504
Ukupno				**264.562**	**263.479**	**(563)**	**262.916**

c) Finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (nastavak)

Pregled Obveznica Republike Srpske sa stanjem na dan 31. decembra 2022. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

Naziv HoV	*Datum kupovine*	*Datum dospijeća*	*Kamatna stopa*	*Nominalna vrijednost 000 BAM*	*Amortizovana nabavna vrijednost 000 BAM*	*Nerealizovani dobici / (gubici) 000 BAM*	*Stanje na dan 31.12.2022 000 BAM*
Obveznice RS (RSBD)	07.09.2016	07.09.2023	4,50%	24.965	24.965	(5)	24.960
Obveznice RS (RSBD)	07.12.2016	07.12.2023	4,50%	20.000	20.079	8	20.087
Obveznice RS (RSBD)	21.06.2017	21.06.2027	4,50%	6.190	6.226	1	6.227
Obveznice RS (RSBD)	04.08.2017	04.08.2027	4,00%	10.000	10.000	(3)	9.997
Obveznice RS (RSBD)	06.09.2017	06.09.2024	3,75%	15.528	15.521	(4)	15.517
Obveznice RS (RSBD)	08.12.2017	08.12.2024	3,75%	9150	9189	2	9.191
Obveznice RS (RSBD)	13.06.2018	31.01.2023	3,00%	250	250	(193)	57
Obveznice RS (EUROBOND)	28.06.2018	28.06.2023	4,75%	107.571	107.571	28	107.599
Obveznice RS (RSBD)	16.04.2020	16.04.2025	2,00%	50.000	48.948	(46)	48.902
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2021	25.09.2026	1,50%	161	160	1	161
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2021	29.09.2027	1,50%	1.051	1.038	10	1.048
Obveznice RS (RSBD)	29.11.2021	18.12.2028	1,50%	492	483	7	490
Obveznice RS (RSBD)	17.12.2021	05.11.2034	1,50%	936	892	2	894
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	16.04.2025	2,00%	10.000	10.022	(12)	10.010
Obveznice RS (RSBD)	02.03.2022	06.03.2024	3,50%	12.000	12.026	(22)	12.004
Obveznice RS (RSBD)	14.03.2022	04.12.2030	3,50%	5.000	5.198	(189)	5.009
Obveznice RS (RSBD)	23.03.2022	25.03.2027	2,70%	10.000	9.739	(12)	9.727
Obveznice RS (RSBD)	21.04.2022	21.04.2027	3,40%	28.922	28.867	(31)	28.836
Obveznice RS (RSBD)	20.05.2022	20.05.2029	3,50%	20.000	19.899	(18)	19.881
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	15.12.2023	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	30.10.2023	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	15.06.2024	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	09.06.2025	1,50%	5	5	-	5
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	31.05.2025	1,50%	9	9	-	9
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	24.12.2025	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	25.09.2026	1,50%	3	3	-	3
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	26.09.2027	1,50%	6	6	-	6
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	18.12.2028	1,50%	1	1	-	1
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	22.11.2029	1,50%	2	2	-	2
Obveznice RS (RSRS)	24.11.2022	05.03.2031	1,50%	13	12	-	12
AT0000A21PN2	28.06.2018	28.06.2023	4,75%	17.602	17.608	(237)	17.371
AT0000A21PN2		28.06.2023	4,75%	7.824	7.827	(106)	7.721
BA10RSBDO314	26.08.2022	26.08.2027	5,00%	5.000	5.087	(266)	4.821
BA10RSBDO322	16.09.2022	16.09.2029	5,00%	25.000	25.363	(1.072)	24.291
BA10RSBDO355	23.12.2022	23.12.2027	5,00%	10.000	9.798	(28)	9.770
BA10RSBDO330	14.10.2022	14.10.2027	5,00%	20.000	20.214	(437)	19.777
Ukupno				**417.685**	**417.012**	**(2.622)**	**414.390**

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA PO KREDITIMA

a) Pregled po korisnicima kredita

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
- Preduzeća	996.430	794.500
- Javna i državna preduzeća	187.976	177.861
- Vlada	193.177	187.268
- Stanovništvo	1.089.232	1.061.728
- Ostali komitenti	36.582	28.565
- Otkupljena potraživanja	3.285	15.130
Krediti i plasmani komitentima (bruto)	**2.506.682**	**2.265.052**
Umanjenje vrijednosti	(115.342)	(94.094)
Ukupni krediti plasirani komitentima (neto)	**2.391.340**	**2.170.958**

Otkupljena potraživanja sa 31. decembrom 2023. godine se odnose na dugoročna potraživanja od vladinih institucija u iznosu od 3.285 hiljada BAM (31. decembar 2022. godine: 14.937 hiljada BAM). Otkupljena potraživanja od javnih i državnih preduzeća su zatvorena u 2023. godini (31. decembar 2022. godine: 194 hiljade BAM) Otkupljena potraživanja od vladinih instutucija imaju bezuslovnu garanciju Vlade RS i u potpunosti se odnose na Novu banku a.d. Banja Luka.

b) Koncentracija kredita klijenata

Koncentracija ukupno plasiranih sredstava komitentima od strane Banke, na dan 31. decembar po granama djelatnosti je sljedeća:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Poljoprivreda, lov i ribolov	35.897	25.604
Rudarstvo i industrija	336.731	300.729
Građevinarstvo	204.936	130.369
Trgovina	268.469	265.993
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	80.511	75.586
Transport, skladištenje, telekomunikacije	77.511	50.332
Finansije	60.907	57.301
Trgovina nekretninama	21.662	22.905
Administracija, druge javne usluge	273.202	267.144
Stanovništvo	1.089.231	1.061.728
Ostalo	57.625	7.361
Krediti i plasmani komitentima (bruto)	**2.506.682**	**2.265.052**
Umanjenje vrijednosti	(115.342)	(94.094)
Krediti i plasmani komitentima (neto)	**2.391.340**	**2.170.958**

Članice Bankarske grupe su u skladu sa Odlukom Agencije za bankartsvo RS o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, a koja se primjenjuje od 01. januara 2020. godine, u obavezi vršiti računovodstveni otpis bilansne izloženosti u vanbilansnu evidenciju dvije godine nakon što su za navedene izloženosti knjigovodstveno evidentirale očekivane kreditne gubitke u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti i iste su proglasile u potpunosti dospjelom, osim izloženosti po osnovu finansijskog lizinga.

18. MATERIJALNA IMOVINA

a) Nekretnine i oprema

Promjene na nekretninama i opremi u toku 2023. godine prikazani su kako slijedi:

u 000 BAM	Zemljište i poslovne zgrade	Oprema i ostala sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Avansi za osnovna sredstva	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2022.	**31.143**	**65.358**	**1.810**	**-**	**98.311**
Nabavke u toku godine	1	1.788	2.730	184	**4.703**
Aktiviranje osnovnih sredstava	-	1.614	(3.042)	-	**(1.428)**
Prodaja	-	(179)	-	-	**(179)**
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(150)	-	-	**(150)**
Otpis/rashodovanje/smanjenje	-	(2.698)	-	-	**(2.698)**
Stanje na dan 31.12.2022.	**31.144**	**65.733**	**1.498**	**184**	**98.559**
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2023.	**31.144**	**65.733**	**1.498**	**184**	**98.559**
Nabavke u toku godine	30	862	3.718	-	**4.610**
Reklasifikacija	626	-	-	-	**626**
Aktiviranje osnovnih sredstava	761	2.665	(3.426)	-	**-**
Iskorišteni avansi	-	-	-	(971)	**(971)**
Novi avansi	-	-	-	882	**882**
Prodaja	(739)	(157)	(474)	-	**(1.370)**
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(54)	-	-	**(54)**
Otpis/rashodovanje/smanjenje	-	(5.400)	-	-	**(5.400)**
Stanje na dan 31.12.2023.	**31.822**	**63.649**	**1.316**	**95**	**96.882**
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2022.	**2.100**	**49.993**	**-**	**-**	**52.093**
Amortizacija	885	5.319	-	-	**6.204**
Prodaja	-	(117)	-	-	**(117)**
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(150)	-	-	**(150)**
Otpis/rashodovanje/isknjižavanje	-	(2.514)	-	-	**(2.514)**
Stanje na dan 31.12.2022.	**2.985**	**52.531**	**-**	**-**	**55.516**
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2023.	**2.985**	**52.531**	**-**	**-**	**55.516**
Amortizacija	321	4.804	-	-	**5.125**
Reklasifikacija	626	-	-	-	**626**
Prodaja	(34)	(101)	-	-	**(135)**
Prenos na zalihe (oprema za donaciju)	-	(54)	-	-	**(54)**
Otpis/rashodovanje/isknjižavanje	-	(5.265)	-	-	**(5.265)**
Stanje na dan 31.12.2023.	**3.898**	**51.915**	**-**	**-**	**55.813**
SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 31.12.2023.	**27.924**	**11.734**	**1.316**	**95**	**41.069**
Stanje na dan 31.12.2022.	**28.159**	**13.202**	**1.498**	**184**	**43.043**

Na dan 31. decembar 2023. godine Bankarska Grupa nema građevinske objekte, zemljište, opremu, kao i ostala sredstva založene kao kolaterale za obezbjeđenje kredita ili ostalih finansijskih obaveza, izuzev plasiranih kredita koji su, u skladu sa Ugovorom o zalaganju, založeni u korist IRB-a Republike Srpske. Članice Bankarske grupe posjeduju vlasničku dokumentaciju za zemljište i poslovne zgrade.

18. MATERIJALNA IMOVINA (nastavak)

b) Sredstva sa pravom korištenja

Bankarska grupa sa 31. decembrom 2023. godine ima obaveze prema pravnim i fizičkim licima koje proizilaze iz ugovora o zakupu poslovnih prostora i bankomata, a koji se priznaju u skladu sa MSFI 16 na osnovu računovodstvene politike za priznavanje zakupa.

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na dan 01. januara	**9.997**	**12.187**
Povećanje prava zakupa	2.850	1.862
Smanjenje prava zakupa	(413)	(2.918)
Amortizacija i isknjižavanje	(2.859)	(1.134)
Stanje na dan 31. decembra	**9.575**	**9.997**

c) Investicione nekretnine

Promjene na investicionim nekretninama u toku 2023. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na dan 01. januara	**4.585**	**5.097**
Prenos u toku godine	**357**	-
Otuđenje i rashodovanje	-	(498)
Usklađivanje vrijednosti	(376)	(14)
Stanje na dan	**4.566**	**4.585**

Fer vrijednost investicionih nekretnina na 31. decembar 2023. godine je 4.566 hiljada BAM.

19. NEMATERIJALNA IMOVINA

u 000 BAM	*Pravo na korištenje tuđih softvera*	*Licene, kupljeni softveri*	*Nematerijalna ulaganja u pripremi*	*Avansi za nematerijalna ulaganja*	*Ukupno*
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2022.	**922**	**23.029**	**1.867**	**34**	**25.852**
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	739	1.579	390	**2.708**
Aktiviranja u toku godine	-	1.549	(2.648)	-	**(1.099)**
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	-	(779)	-	-	**(779)**
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	(340)	**(340)**
Stanje na dan 31.12.2022.	**922**	**24.538**	**798**	**84**	**26.342**
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 01.01.2023.	**922**	**24.538**	**798**	**84**	**26.342**
Nova ulaganja (nabavke u toku godine)	-	1.344	1.037	662	**3.043**
Aktiviranja u toku godine	-	1.037	(1.113)	-	**(76)**
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	(110)	(4.125)	-	-	**(4.235)**
Iskorišteni avansi u toku godine	-	-	-	(659)	**(659)**
Stanje na dan 31.12.2023.	**812**	**22.794**	**-**	**87**	**24.415**
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2022.	**922**	**18.569**	**-**	**-**	**19.491**
Amortizacija	-	2.219	-	-	**2.219**
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	-	(780)	-	-	**(780)**
Stanje na dan 31.12.2022.	**922**	**20.008**	**-**	**-**	**20.930**
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan 01.01.2023.	**922**	**20.008**	**-**	**-**	**20.930**
Amortizacija	-	1.999	-	-	**1.999**
Otpis/rashodovanje/isknjiživanje	(110)	(4.124)	-	-	**(4.234)**
Stanje na dan 31.12.2023.	**812**	**17.883**	**-**	**-**	**18.695**
SADAŠNJA VRIJEDNOST					
Stanje na dan 31.12.2023.	**-**	**4.911**	**722**	**87**	**5.720**
Stanje na dan 31.12.2022.	**-**	**4.530**	**798**	**84**	**5.412**

Na dan 31. decembra 2023. godine Bankarska grupa nema nematerijalnih ulaganja založenih kao kolaterale za obezbjeđenje kredita ili ostalih finansijskih obaveza.

20. SREDSTVA STEČENA NAPLATOM POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Sredstva stečena naplatom potraživanja	7.814	15.080
Obezvređenje sredstava stečenih naplatom potraživanja	(7.697)	(14.527)
Stanje na dan (neto)	**117**	**553**

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Sredstva stečena naplatom potraživanja:		
- zemljište	1.961	2.128
- nekretnine	5.778	9.302
- oprema	75	3.650
đUkupno	**7.814**	**15.080**
Obezvređenje stečene materijalne imovine	(7.697)	(14.527)
Stanje na dan (neto)	**117**	**553**

Tabela kretanja obezvređenja sredstava stečenih naplatom potraživanja:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na početku godine	**14.527**	**32.916**
Dodatno obezvređenje u toku godine	11	1.873
Povećanje ispravki vrijednosti po osnovu zatvaranja potraživanja	1.897	3.889
Smanjenje ispravki vrijednosti po osnovu prodaje i otpisa	-8.738	(24.151)
Stanje na dan 31. decembar	**7.697**	**14.527**

21. OSTALA POTRAŽIVANJA I AVR

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Potraživanja za kamatu i naknadu	4.717	3.901
Zalihe kancelarijskog i potrošnog materijala	721	331
Otkupljena potraživanja (kratkoročna)	591	653
Razgraničena potraživanja za unaprijed naplaćenu naknadu po kreditima	-6.173	-
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamat za rentnu štednju	5.859	1.890
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima	6.835	5.526
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu po HoV	9.925	4.510
Razgraničena potraživanja za unaprijed plaćene troškove	1.542	1.444
Razgraničena potraživanja za obračunate prihode	1.221	703
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa (napomena 23a)	26.146	22.987
Ukupno	**51.384**	**41.945**
Ispravke vrijednosti	(4.197)	(5.171)
Stanje na dan (neto)	**47.187**	**36.774**

a) Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Potraživanja za namjenski dep. za obavljanje plat. transakcija sa kart.	4.466	6.079
Potraživanja iz operativnog poslovanja po osnovu gotovinskih isplata na ATM bankomatima za isplate od popisa do kraja poslovne godine	6.027	4.369
Potraživanja po kartičnom poslovanju	6.268	4.356
Potraživanja po osnovu avansa	2.541	673
Potraživanja od komitenata za plaćene ino troškove	7	708
Ostala potraživanja od klijenata banke	675	670
Potraživanja po osnovu prodaje stečene materijalne aktive	2.931	2.855
Potraživanja po osnovu naknada koje se refundiraju	187	171
Ostala potraživanja iz operativnog posl. po osnovu minusnog salda	193	114
Potraživanja po korespodentskih banaka	427	400
Potraživanja za više plaćen porez iz dobiti	71	71
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	2.353	2.521
Ukupno ostala potraživanja iz poslovnih odnosa:	**26.146**	**22.987**

Potraživanja od korespodentskih banaka se odnose na spot transakcija u cilju usklađivanja devizne pozicije, te zaštite Banke od promjena kurseva i potencijalnog gubitaka.

22. DEPOZITI KOMITENATA

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Depoziti komitenata	3.127.546	3.013.484
Ukupno depoziti komitenata:	**3.127.546**	**3.013.484**

a) Depoziti po korisnicima

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Banke i bankarske institucije	59.438	38.975
Javna i državna preduzeća	203.339	313.242
Privreda	570.548	513.921
Vanprivreda	143.280	139.399
Vlada i vladine institucije	529.200	603.716
Strana lica	31.844	32.770
Domaća fizička lica	1.589.897	1.371.461
Ukupno obaveze po osnovu depozita na dan	**3.127.546**	**3.013.484**

b) Depoziti po ročnosti

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Depoziti po viđenju	1.897.021	1.980.011
Kratkoročni depoziti	561.010	632.474
Dugoročni depoziti	669.515	400.999
Ukupno obaveze po osnovu depozita na dan	**3.127.546**	**3.013.484**

Na dan 31. decembar 2023. godine tekuće dospijeće dugoročnih depozita iznosi 630.512 hiljada BAM (2022: 336.624 hiljade BAM).

23. OBAVEZE PO UZETIM KREDITIMA

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Obaveze po uzetim kreditima		
- do godinu dana	48.061	45.857
- preko godinu dana	321.610	294.968
Ukupno obaveze po uzetim kreditima:	**369.671**	**340.825**

24. REZERVISANJA NA STAVKE VANBILANSA

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Rezervisanja za vanbilansne stavke	5.611	4.328
Ukupno rezervisanja na stavke vanbilansa:	**5.611**	**4.328**

Promjene na rezervisanjima za vanbilansne stavke:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Stanje na početku godine	4.328	**3.661**
Rezervisanja u tekućoj godini	6.654	4.591
Ukidanje rezervisanja	(5.371)	(3.924)
Stanje na dan	**5.611**	**4.328**

25. REZERVISANJA ZA POTENCIJALNE OBAVEZE

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Rezervisanja za otpremnine	757	739
Rezervisanja za sudske sporove	176	190
Rezervisanja za isplate radnicima (bonusi)	2.378	1.567
Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze	641	693
Stanje na dan 31. decembra	**3.952**	**3.189**

Promjene na rezervisanjima za otpremnine, sudske sporove, potencijalne isplate radnicima i ostale potencijalne obaveze:

	Rezervisanja za otpremnine *000 BAM*	*Rezervisanja za sudske postupke* *000 BAM*	*Rezervisanja za isplate radnicima* *000 BAM*	*Rezervisanja za ostale potencijalne obaveze* *000 BAM*	*UKUPNO* *000 BAM*
Stanje na dan 31. decembra 2021.	**349**	**280**	**-**	**368**	**997**
Stanje na dan 1. januara 2022.godine – Nova banka a.d.Banja Luka	**349**	**280**	**-**	**368**	**997**
Stanje na dan 1. januara 2022. godine - Atos bank a.d. Banja Luka	482	124	410	402	1.418
Rezervisanja u tekućoj godini	97	85	1.567	200	**1.949**
Smanjenje rezervisanja / isplata	(189)	(299)	(410)	(277)	**(1.175)**
Stanje na dan 31. decembar 2022.	**739**	**190**	**1.567**	**693**	**3.189**
Stanje na dan 1. januara 2023.	**739**	**190**	**1.567**	**693**	**3.189**
Rezervisanja u tekućoj godini	81	12	1.666	8	**1.767**
Smanjenje rezervisanja / isplata	(63)	(26)	(855)	(60)	**(1.004)**
Stanje na dan 31. decembar 2023.	**757**	**176**	**2.378**	**693**	**3.952**

26. OSTALE OBAVEZE I PVR

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Razgraničeni prihodi - unaprijed naplaćena naknada	3.896	10.126
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u domaćoj valuti	5.983	4.345
Razgraničene obaveze po osnovu kamata na depozite u stranoj valuti	5.279	4.560
Razgraničene obaveze za ostale obračunate troškove	1.012	1.263
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	1.616	2.107
Ostale obaveze - unaprijed naplaćeni anuiteti po kreditima	12.842	11.974
Obaveze po primljenim sredstvima - neraspoređeni priliv	1.862	1.472
Ostale obaveze po kartičnom poslovanju	2.089	917
Obaveze prema dobavljačima	703	2.000
Obaveze po kamatama	221	312
Obaveze za dividend	305	305
Obaveze po osnovu poštanskih uputnica	84	554
Obaveze po osnovu poslovnog lizinga - višegodišnjeg zakupa	9.932	10.316
Obaveze po osnovu namjenskih depozita za emitovanje emisija HoV ili preuzimanje akcionarskih društava	66	1.082
Prolazni i privremeni račun ino banaka za odlive	73	136
Ostale obaveze	6.305	6.160
Ukupno ostale obaveze i PVR	**52.268**	**57.629**

27. SUBORDINIRANI DUG

Obaveze po osnovu subordiniranog duga:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Subordinirani dug		
- u domaćoj valuti	37.600	37.600
Ukupno subordinirani dug:	**37.600**	**37.600**

Obaveze po osnovu subordiniranog duga u ukupnom iznosu od 37.600 hiljada BAM su iz 2019. godine (sedma emisija obveznica) i u potpunosti se odnose na Novu banku a.d.Banja Luka.

Stanje obveznica po osnovu subordiniranog duga nakon povrata	**Datum rješenja Komisije HoV RS**	**Nominalna vrijednost emisije BAM**	**Broj emitovanih obveznica**	**Kamatna stopa**	**Grejs period**	**Rok dospjeća**
Sedma emisija	21.10.2019.	37.600.000	376	3,00%	5 godina	10 god.

Skupština akcionara Nove banke ad Banja Luka je dana 20. avgusta 2019. godine donijela Odluku o sedmoj emisiji obveznica javnom ponudom, kojom je izvršena zamjena VI emisije obveznica u iznosu od 37,6 miliona BAM. Sedmom emisijom obveznica emitovano je 376.000 obveznica nominalne vrijednosti 100 BAM po obveznici, ukupne nominalne vrijednosti 37.600.000 BAM uz kamatnu stopu 3%, sa rokom dospijeća od 10 godina i grejs periodom od 5 godina. Kupac navedenih obveznica je Investiciono razvojna banka Republike Srpske i fondovi kojima ona upravlja.

28. KAPITAL

Struktura kapitala Banke

Struktura ukupnog kapitala Banke prikazana je kako slijedi:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Akcijski kapital (obične akcije)	184.638	184.638
Rezerve iz dobiti	10.491	8.440
Revalorizacione rezerve	(32)	(72)
Neraspoređena dobit iz ranijeg perioda	198.695	19.924
Neraspoređena dobit tekuće godine	81.223	184.608
Ukupno kapital:	**475.015**	**397.538**

Akcijski kapital

Ukupan akcijski kapital Bankarske grupe na dan 31. decembar 2023. godine sastoji se od 184.637.768 običnih akcija pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM (2021.: 184.637.768 obične akcije pojedinačne nominalne vrijednosti 1 BAM).

Rezerve kapitala

Rezerve iz dobiti formirane su u skladu sa zakonom i propisima Republike Srpske i Statutom Banke i na dan 31. decembra 2023. godine iznose 10.491 hiljada BAM i u odnosu na 2022. godinu veće su za 2.051 hiljada BAM (2022.: 8.440 hiljada BAM).

Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve na dan 31. decembra 2023. godine iznose (32) hiljade BAM i formirane su kao rezultat svođenja na tržišnu vrijednost i ispravka vrijednosti ulaganja u hartije od vrjednosti klasifikovanih kao finansijska imovina koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

29. VANBILANSNA AKTIVA / PASIVA

U cilju zadovoljenja finansijskih potreba komitenata, Grupa odobrava različite vidove garancija i ostalih preuzetih i potencijalnih obaveza. Iako se pomenute obaveze ne priznaju u izvještaju o finansijskoj poziciji, one sadrže kreditni rizik i stoga čine sastavni dio sveukupnog rizika Grupe.

Ukupno stanje potencijalnih obaveza je prikazano u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2023. 000 BAM	*31. decembar 2022. 000 BAM*
Plative garancije	131.925	115.780
Činidbene garancije	279.726	215.207
Nepokriveni nostro akreditivi	586	445
Ostala jemstva	64	-
Neopozive kreditne obaveze	262.495	275.972
Bruto vrijednost na dan 31.12.	**674.796**	**607.404**
Rezervisanja na stavke vanbilansa	5.611	(4.328)
Neto vrijednost na dan 31.12.	**669.185**	**603.076**

Banja Luka, 29.04.2024. godine

Tijana Pjević
Direktor sektora za finansije i računovodstvo